

ΕΤΟΣ 5'.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1903.

ΑΡΙΘ. 5.

ΠΟΘΕΝ Η ΖΩΗ — ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τὴν φιλοσοφίαν τῶν αἰώνων ἐκζητοῦσαν ἀείποτε καὶ διὰ παντὸς μέσου τὴν αἰτίαν τῶν πάντων, ἀπασχόλησεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἀπασχολεῖ μέχρι τῆς σήμερον, ζήτημα ὑψίστης σπουδαιότητος, ζήτημα ἐν πολλοῖς ὑπερβαῖνον τοῦ κύκλου τοῦ αἰσθητοῦ καὶ ἐπομένως ὑπέρτερον οὕτω τῶν ἀνθρωπίνων νοητικῶν δυνάμεων καθιστάμενον, τὸ ζήτημα τῆς πρώτης ἐκπορεύσεως τῆς ζωῆς.

Καὶ εἶνε μὲν τὸ ζήτημα τοῦτο λελυμένον ἤδη διὰ τὸν ἀναμετροῦντα τὸ πεπερασμένον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως θεολόγον, ἀποδίδοντα εἰς τὰς ιδιότητας τῆς Ἀπειροτελείου Θεότητος τὴν πρώτην δημιουργικὴν τῶν ὄντων καὶ ἐν γένει τῆς ζωῆς αἰτίαν, ὡς ἐπίσης εἶνε λελυμένον διὰ τὸν ἐμβριθὴ καὶ ἐν συνειδήσει ἀναδιφῶντα τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς φιλόσοφον, ὁμολογοῦντα μετὰ παρηγορίας, ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας τὰ ὅρια δὲν ἐξικινεῖται μέχρι τοῦ δυσκαταλήπτου μυστηρίου τῆς ἀρχικῆς παραγωγικῆς αἰτίας τῆς ζωῆς, ἐξακολουθεῖ ὅμως νὰ διατελῇ πρόβλημα ἀλυτον, διὰ τὸν στερούμενον πραγματικῶς ἀποδείξεων ὑλιστὴν, εἰς ὑποθέσεις μόνον, ἀτυχῶς δι' αὐτόν, καὶ εἰς παρερμηνείας ἀποδείξεων προσπαθοῦντα νὰ στηρίξῃ τὴν θεωρίαν αὐτοῦ, καθ' ἣν ἡ ζῶη προῆλθεν αὐτομάτως, ἀλλ' ἀορίστως πως, ἐκ τῆς ὕλης.

Καὶ εἶπον μὲν τὴν τελευταίαν αὐτῶν λέξιν ἢ τε Θεολογία καὶ ἢ Φιλοσοφία, ἐπαρκῶς ἐπεξηγοῦσαι τὴν γένεσιν τῆς ζωῆς, δὲν ἠδυνήθη ὅμως εἰσέτι ὁ ὑλισμὸς παρ' ὅλας αὐτοῦ τὰς προσπάθειάς νὰ προβῇ εἰς θετικὴν τινα λύσιν τῶν προβαλλομένων αὐτῷ ζητημάτων, αἱ δὲ θεωρίαι αὐτοῦ ἐπὶ σαθρῶν, ἐδραζόμεναι βάσεων, ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀφ' ἑαυτῶν καταπίπτουσι μὴ δυνάμεναι ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὰς πραγματικὰς θεωρίας τῶν πολεμίων τοῦ ὑλισμοῦ, αἵτινες ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἀληθείας στηριζόμεναι κυριαρχοῦσιν αὐτῶν καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἐνισχύουσι τὴν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ κόσμου καὶ ἐπὶ πάσης τῆς κτίσεως ἐπικρατοῦσαν ἰδέαν καθ' ἣν ἡ ζῶη μόνον ἐκ τῆς ζωῆς δύναται νὰ προέλθῃ.

Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, αἰῶνα καθ' ὃν αἱ ἐπιστῆμαι ἀνῆχθησαν εἰς ὑψίστην περιωπὴν, καὶ καθ' ὃν ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια εἰργασθῇ εἰς

ἐπεξηγήσεις φαινομένων καὶ εἰς ἀνακαλύψεις ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε ἀνεκινήθη, ὡς ἦν ἐπόμενον, καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπορεύσεως τῆς ζωῆς ὑπὸ τὴν καθαρῶς φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἐποψιν, σοφοὶ δὲ φυσιοδίφαι, τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν μελέτην τῆς τῶν πάντων αἰτίας δαπανῶντες, ἐπελήφθησαν τῆς ἐξηγήσεως αὐτοῦ.

Ἀλλὰ τῶν φυσιοδιφῶν τούτων τινὲς μὲν προκατειλημμένοι κατὰ πάσης ἀρχῆς ἐχούσης τὴν πηγὴν εἰς θρησκευτικὰ δόγματα ἀπέρριψαν ἐντελῶς πᾶσαν ἰδέαν καὶ πόρρωθεν ἔστω συμφωνοῦσαν πρὸς ταῦτα, δεχόμενοι τὴν ὕλην καὶ μόνον ὡς ἀρχικὴν τῆς ζωῆς αἰτίαν, ἄλλοι δέ, οἱ καὶ μᾶλλον εὐσυνειδήτοι, ἀδυνατοῦντες νὰ χορηγήσωσιν εἰς τὴν ἀνόργανον ὕλην τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς, ἐξεζήτησαν ταύτην καὶ εὗρον ἐκεῖ, ἔνθεν καὶ μόνον ἦτο δυνατόν νὰ πηγᾷ, εἰς τὴν δημιουργικὴν δύναμιν τοῦ ἀνωτάτου ὄντος, συμφωνοῦντες οὕτω πληρέστερα πρὸς τὸν θεόπνευστον τῆς γενέσεως συγγραφέα, ὅστις τρισχίλια ὅλα καὶ τετρακόσια ἔτη πρὶν ἢ ἡ σύγχρονος ἐπιστῆμη ἀποφανθῇ, διέγραψε σαφῶς καὶ εὐκρινῶς τὴν φυσικὴν σειρὰν τῆς γενέσεως τῶν ὄντων ὡς ταύτην ἢ σκαπάνην τοῦ γεωλόγου καὶ ἐπιστημονικὰ ἀποδείξεις τοῦ φυσιοδίφου τὴν σήμερον ὁμολογοῦσι καὶ ἀποδέχονται.

Ἄλλ' ἴδωμεν τί ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰσχυρίζονται οἱ ὑλισταί. «Τὰ μόρια τῆς ὕλης γράφει ὁ Χέκελ, αὐτοκινούμενα καὶ ἀνελίσσόμενα μηχανικῶς δὲ καὶ τυχαίως χωριζόμενα ἢ ἐνοούμενα, παρήγαγον τὴν ἀρμονίαν τοῦ παντός. Ἐκ τῆς μοιραίας ταύτης καὶ ἀσκόπου κινήσεως καὶ μεταμορφώσεως διεμορφώθη ἐπὶ τῆς γῆς ζωικὸν κύτταρον ἐξ οὗ δι' ἀδιαλείπτων καὶ αὐτομάτων μεταβολῶν πάντα τὰ ἔμβια εἶδη». Ὡραία ἴσως διὰ τὸ καινοφανὲς καὶ τὸ λεκτικὸν αὐτῆς ἡ θεωρία τοῦ Χέκελ, ἀλλὰ μὴ δυναμένη νὰ πείσῃ οὐδένα περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἃ τε οὐδαμοῦ στηριζομένην, καὶ μόνον τὸ φρόνημα αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ διερμηνεύουσα.

Τυχάνει εἰς τῶν κορυφαίων ὑλιστῶν ὁ Χέκελ, αὐτὸς μετὰ τοῦ Βύχνερ ἐπισημοποιήσαντες τὰς νεωτέρας ὑλιστικὰς θεωρίας, ἀλλὰ παρ' ὅλην τὴν ὀφειλομένην εἰς ἄνδρας ἀφοσιωθέντας εἰς τὴν ἐπιστήμην τιμὴν, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ ἐκφράσωμεν τὰς ἐκ τῆς ὅλης ἀστηρίκτου θεωρίας ταύτης γεννωμένας ἐν ἡμῖν ἀπορίας.

— Ἀλλὰ διατὶ ἄρ' ἔτι τὰ μόρια τῆς ὕλης ἐπαυσαν πλέον, διὰ τῆς αὐτοκινήσεως καὶ ἀνελίξεως, τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς ἐνώσεως, τῶν μεταβολῶν καὶ μεταμορφώσεων, νὰ παράγωσιν ἔτι καὶ νῦν ἔμβια ὄντα.

— Διατί ἄρα γε ἐπερατώθησαν αἱ μεταμορφώσεις τῆς ὕλης, ἐν ᾧ αὕτη δὲν ἐπανέσεν περι-κλείουσα ἐν ἑαυτῇ πάντα τὰ ἀρχικά αὐτῆς στοιχεία ;

— Διατί ἐν ᾧ ἡ χημεία δύναται νὰ παραγάγῃ ἐν μαθηματικῇ ἀκρίβειᾳ καὶ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀναλογίᾳ κόκκον σίτου ἐντελῶς ὅμοιον τοῦ φυσικοῦ, δὲν δύναται διὰ τοῦ κόκκου τούτου νὰ παραγάγῃ στάχυν καὶ καρπὸν ;

Τὴν ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δίδει αὐτὸς ὁ Χέκελ ἀποκαλέσας ἐν λόγῳ τινὶ αὐτοῦ τὴν θεωρίαν αὐτοῦ **ὑπόθεσιν**. Εἶνε ἀρετὸν τοῦτο διὰ τὸν ἐκζητοῦντα τὴν ἀλήθειαν; Ἀλήθεια ἐπὶ ὑποθέσεως δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ. Ἡ ἀλήθεια ἔχει βᾶσιν τὰ δεδομένα, τὰ πράγματα.

==

Ἀρνοῦνται τὴν ἀνωτέραν δημιουργικὴν αἰτίαν οἱ ὑλισταί, ἀλλὰ δὲν παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς ἀσφαλεῖς ἀποδείξεις τῶν θεωριῶν αὐτῶν.

«Δὲν ἔχομεν οὔτε ἀποδείξεις οὔτε τεκμήρια» οἰοῦνται ὅμως καὶ ἂν ἡ ἡμετέρα ἄγνοια »πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ δημιουργία τῆς »ζωῆς προέκυψεν ἀπὸ τῆς ἀνοργάνου ὕλης ἄ»νευ παρεμβάσεως ἄλλης τινὸς δυνάμεως» λέγει ὁ Βύχνερ ζητῶν νὰ ἐπιβάλλῃ τρόπον τινὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοῦ, καίτοι ὁμολογεῖ ὅτι οὐδαμοῦ οὗτοι στηρίζονται.

«Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐν μέσῳ περιστάσεων »εἰς ἡμᾶς ἀγνώστων ἐμορφώθη μία πρώτη »ζωικὴ κυψέλη, θὰ ἔχωμεν ἐξ αὐτῆς τὴν ἐξή»γνησιν τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς», λέγει ἕτερος ὑλιστῆς ὁ Φόγτ ἐπὶ ὑποθέσεως καὶ οὗτος στηρίζων τὰς ἰδίας ιδέας.

«Βεβαίως ἡ πρώτη τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς »ἐμφάνισις ὑπῆρξεν αὐτόματος» λέγει μετὰ στόμφου καὶ ἐπιστημότητος ὁ Χέκελ, «ἀλλὰ εἶνε »δύσκολον »ν' ἀποδειχθῇ τοῦτο δι' ἀποδείξεων »τῆς πειραματικῆς ἐπιστήμης».

Ἀλλ' ἂν εἶνε δύσκολοι αἱ ἀποδείξεις διὰ τοὺς ὑλιστάς, δὲν εἶνε ὅμως ποσὸς τοιαῦται διὰ τοὺς μὴ τοιοῦτους. Ἀπὸ πειραματικὰς ἀποδείξεις περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς γενέσεως τῆς ζωῆς ἐκ τῆς ὕλης παρέσχον εἰς τὴν ἐπιστήμην περιώνυμοι αὐτῆς θεράποντες οἱ δεινοὶ φυσιοδίφαι Ρέδης, καὶ Πύνδελλ, ἰδιαίτητα δὲ ὁ κλείσας τὴν ἐπιστήμην τοῦ λήξαντος αἰῶνος διάσημος Παστέρ, ὅστις καθάρισας τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ παντὸς ζωικοῦ σπέρματος, ἀπέδειξεν ἐνώπιον κορυφαίων ἐπιστημόνων ὅτι ἀπὸ σεσηπότην κρεάτων οὐδὲν ἐμβιον ἠδύνατο νὰ γεννηθῇ διὰ μόνου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Τὰ ἐπίσημα ταῦτα πειράματα γνωσθέντα εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ἐγένοντο ἀφορμὴ μεταβολῆς γνωμῶν καὶ ιδεῶν εἰς πλείστους ὑλιστάς τέως ὑποστηρίζοντας τὰς θεωρίας τοῦ Βύχνερ καὶ Χέκελ, ἐξ ὧν ὁ πολὺς Χούξλεϊ ἐπιστρέψας μετὰ τὰ πειράματα εἰς αὐτὴν παρῆν, εἰς Ἀγγλίαν, ἔγραφε· «Δὲν ἐπιτρέπεται πλέον συ»ζητήσις, ὁ Παστέρ διὰ τῶν πειραμάτων του »ἀνέτρεψεν ἄρδην τὴν περὶ αὐτομάτου γενέ»σεως τῆς ζωῆς θεωρίαν».

Πρὸς τὰς θεωρίας ταύτας τῶν ὑλιστῶν δὲν θὰ ἀντεπεξέλθωμεν διὰ τῶν θεωριῶν καὶ ἐπιχειρημάτων τῶν θεολογούντων ἵνα μὴ θεωρηθῶμεν ὡς ἀπὸ συστήματος πολεμοῦντες τὸν ὑλισμὸν. Θὰ ἀρκεσθῶμεν καὶ πάλιν εἰς τοὺς λόγους διασήμων ἐπιστημόνων μακρὰν πάσης θρησκευτικῆς ἐπιρροῆς διατελούντων καὶ δὴ διαπρεπῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ συναδέλφων αὐτῶν τούτων τῶν ὑλιστῶν.

«Δὲν γνωρίζομεν οὐδὲ ἐν θετικὸν γεγονὸς »ὑποδεικνύον ἡμῖν ὅτι ἔλαβε χώραν, ἔστω καὶ »ἄπαξ μόνον, αὐτόματος τῆς ζωῆς γένεσις καὶ »ὅτι μᾶζα τις ἐκ τοῦ συνεταρισμοῦ τοῦ ἄν»θρακος καὶ Σας μετεβλήθη αὐτομάτως εἰς ὃν »ὀργανικόν. Οὐδεὶς ποτὲ ἐγνώρισε αὐτόματον »τῆς ζωῆς γένεσιν»· γράφει ὁ μέγας τοῦ αἰῶνος φυσιοδίφης Βίρχωφ, τοῦ ὁποῖου τὸν θάνατον πρὸ τινῶν μόλις μηνῶν ἐθρήνησεν ἡ Γερμανία καὶ μετ' αὐτῆς σύμπας ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος. Καὶ ἐν τούτοις ὁ Βίρχωφ ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὑλιστῆς καὶ διδάσκαλος τοῦ Χέκελ.

«Ἡ θεωρία τοῦ Χέκελ», λέγει ὁ Ἀγγλος Δειλίγγερ θιασώτης τοῦ Δαρβινισμοῦ, «εἶνε μία »ἀνούσιος θεωρία..... Οὐδεὶς ὑπάρχει δεσμὸς »μεταξὺ ἀνοργάνου καὶ ζωικῆς ὕλης..... Τὸ »ὑποστηρίζειν ὅτι διὰ τῆς αὐτομάτου κινήσεως »ὕλικῶν μορίων ἐφύτρωσεν ἡμέραν τινὰ αὐτό»ματος τῆς ζωῆς ὀργανισμὸς εἶνε πρότασις το»σοῦτον τερατώδης, ὅσον θὰ ἦτο ἡ βεβαίωσις, »ὅτι ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου τοῦ Ραφαῆλ παρή»χθη αὐτόματος διὰ τῆς τυχαίας συνθέσεως »χρωμάτων γραφίδος καὶ πινακίδος».

«Βεβαίως», ἔλεγεν ὁ διάσημος Ἀγγλος φυσιοδίφης Τύνδαλλ κατόπιν πολλῶν καὶ ποικίλων πειραμάτων, «βεβαίως ὅτι οὐδ' ἴχνος ὑπάρ»χει ἀποδείξεως τεκμηριούν ὅτι ἡ ζωὴ ἐξεπο»ρεύθη ἀπὸ διάφορον πηγὴν προὑπαρχούσης »ζωῆς». Σωρεῖαν ὅλην ἐνομάτων καὶ ἐπιχειρημάτων ἐπιφανῶν ἐπιστημόνων θὰ ἠδύνάτο τις νὰ προτάξῃ κατὰ τῆς θεωρίας τῶν ὑλιστῶν. Αὐτὸς ὁ Δάρβιεν τοῦ ὁποῖου ἡ περὶ γενέσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ πιθήκου θεωρία εὗρε πρὸς καιρὸν πολλοὺς τοὺς ὁπαδοὺς δὲν ἀρνείται ποσὸς ἐν τοῖς συγγράμμασι αὐτοῦ τὴν πρώτην δημιουργικὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς παραδέχεται τὴν ἐκπόρευσιν τῶν πρώτων ζωικῶν κυττάρων.

==

Δὲν παρίσταται ὑποθέτομεν ἀνάγκη πλειόνων. Ἡ ἐπιστήμη ὁμίλησε διὰ τῶν κορυφαίων αὐτῆς, καὶ τὸ συμπέρασμα αὐτῆς εἶνε κατὰ πάντα ὅμοιον πρὸς τὴν διδασκαλίαν ἐκείνην τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως γνωσθεῖσαν καὶ τὴν ὁποίαν οἱ αἰῶνες καὶ τὰ δισεκατομμύρια τῶν κατοίκων τῆς γῆς ἠσπασθῆσαν καὶ ἐπίστευσαν. **Ἡ ζωὴ προῦλθεν ἐκ τῆς ζωῆς.**

Τὴν πρώτην ὑπαρξιν τοῦ ἀτελεστέρου ὀργανικοῦ ὄντος ὡς καὶ ἐκείνην τὴν τοῦ τελειότερου τοιοῦτου, δεόν νὰ ἐκζητήσωμεν εἰς τὴν Παντοδύναμον τὴν πάντων αἰτίαν, ἥτις εἶνε ὁ **Θεός.**

Συνέδιος Φιλιππίδης

(Ἀρχιμανδρίτης)

ΔΑΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ἡ ἐποχὴ τῶν Ἀλγερίνων πειρατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐνέσπειραν εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας καὶ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου τὸν τρόμον καὶ τὸ πένθος, δὲν εἶχε περάσει ἀκόμῃ. Οἱ μελαψοὶ ἥρωες τῆς φρίκης καὶ τῆς καταστροφῆς μὲ τὰ λευκά τῶν μπουρνούζια ἐπέπιπτον παντοῦ καὶ ἐκλάδωναν τὰς ἀβρὰς παρθένους τῶν παραλίων τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἰταλικῆς χερσονήσου.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην χρονολογεῖται ἡ παράδοσις τῆς συλλήψεως ὑπὸ τῶν πειρατῶν τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Δαμαλά.

Ὁ Δαμαλᾶς εἶνε ἡ ἀρχαία Τροϊζηνία ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Σαρωνικὸν παραλίας τῆς Ἀργολίδος. Τώρα εἶνε ἓνα γραφικώτατον χωριονδάκι τὸ ὁποῖον μὲ τὰ ὀλίγα λευκά του σπίτια ἀπλώνεται νωχελῶς εἰς τὰ καταπράσινα πλάγια τοῦ ὠραίου βουνοῦ, τὸ ὁποῖον πλαισιώνει τὴν πανοραμικὴν ἀποψιν ἀπὸ τοῦ ἀπώτερον πρὸς ἀνατολὰς κειμένου Πόρου.

Ἀπὸ τὴν παραλίαν τὴν ὁλόδροσον, καὶ στολίζομένην ἀπὸ τοὺς ἀειθαλεῖς κήπους καὶ τοὺς ἀνθῶνας τῶν κτηματιῶν τοῦ Πόρου, ὁ Δαμαλᾶς δὲν ἀπέχει περισσότερον ἀπὸ μισὴ ὥρα. Ὁ δρόμος εἶνε ὁμαλώτατος διὰ μέσου τῆς πεδιάδος, ἐλαφρῶς ἀνωφερὲς πρὸς τὰς κλιτύας τοῦ βουνοῦ, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὁποῖου, ἐκεῖ ὅπου τώρα τὸ κτῆμα Κουμουνδούρου, ὑπῆρχεν ἄλλοτε μικρὰ λίμνη γεμάτη ἀπὸ χρυσόψαρα καὶ χέλια.

Ἐκεῖ κατέβαινε μὲ τὸ Διάκο του ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Δαμαλά καὶ ἀγκίστρωνε τὰ νοστιμώτατα χέλια, τὰ ὁποῖα μᾶζι μὲ τόσα ἄλλα θαγινὰ παρτίθετο εἰς τὴν πλουσίαν τράπεζάν του. Ὁ καυμένος ὁ Διάκος, ἓνα λεβεντόπαιδο 25 χρόνων κατὰ τὴν παράδοσιν, διεμαρτύρετο εἰς μάτην διὰ τὰς τερψιφαρύγγους ὁρέξεις τοῦ Δεσπότη.

— Θὰ μᾶς πιάσουν οἱ Ἀλτζερῖνοι δεσπότη μου ἔλεγε μὲ ἀναπαλλομένην ἐκ τοῦ τρόμου φωνήν, ὅταν ἔβλεπαν εἰς τὸν ὀρίζοντα, κάτω εἰς τὸ γαλάζιο μπουγάζι τοῦ Πόρου, τὰ ἄσπρα πανιά τῶν πειρατικῶν ἱστιοφόρων. Ἀς μὴ ἀπομακρυνώμεθα πολὺ πρὸς τὸ ἀκρογιάλι καλὰ εἶνε καὶ τὰ μικρὰ χέλια. Τί τὰ θέλεις τὰ μεγάλα. . . .

Ἀλλ' ὁ μακαρίτης εἶχε τὴν γνωστὴν ἀδυναμίαν μερικῶν καλοθρεμμένων δεσποτάδων, καὶ δὲν ἐννοοῦσε νὰ λείψουν ἀπὸ τὸ τραπέζι του καὶ τὰ **μεγάλα.**

*

Ἐπὶ τέλους τὴν ἔπαθε.

Μίαν γλυκεῖαν πρωίαν τοῦ θέρους περὶ τὸ λυκαυγὲς οἱ Ἀλγερίνοι μὲ τὴν μελαψὴν ὄψιν καὶ τὰ ἄσπρα μπουρνούζια προσωρμίσθησαν εἰς τὸν γραφικώτατον λιμένα τῆς Ἀρτέμιδος, ὁ ὁποῖος κεῖται παρὰ τὸ μυροδόλον λεμονοδάσος, νοτιοανατολικῶς τοῦ Πόρου.

Ἀπ' ἐκεῖ μὲ μίαν μεγάλην λέμβον δινηθύνθησαν πρὸς τὸ Βίδι καὶ ἀπεβιβάσθησαν, μετ' ὀλίγον δὲ ὁ ἀτυχὲς Δεσπότης καὶ ὁ Διάκος του

ἦσαν σκλάβοι τῶν πειρατῶν μᾶζι μὲ πολλοὺς ἄλλους νέους καὶ παρθένους.

Ὅλοι οἱ σκλάβοι ἀλυσσοδέθησαν καὶ φύρδην μίγδην ἐρρίφθησαν εἰς τὰ ἀμπάρια τῶν πειρατικῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα οὐριοδρομοῦντα δινηθύνθησαν εἰς τὸ Ἀλγέριον. Ἐκεῖ διεμοιράσθησαν καὶ ἐπωλήθησαν οἱ αἰχμάλωτοι—ὅσοι τοῦλάχιστον διεσώθησαν ἀπὸ τὰς αἱμοδιψεῖς διαθέσεις καὶ τὴν σπάθην τῶν πειρατῶν—σκληρὰ αὐτὴ τύχη τὴν ὁποίαν ὑπέστη καὶ ὁ προνοητικὸς Διάκος τοῦ Δεσπότη.

**

Ἐπίσκοπε τοῦ Δαμαλά
Δίχως νοῦ, δίχως μυαλὰ
Τὰ μικρὰ δὲν ἠθελες
Τὰ μεγάλα γύρευες
Γύρνα τὸ χειρόμυλο
Κούνα καὶ τὸ **διάβολο.**

Ἡκούετο ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Μπέν ὀλίγας ἡμέρας κατόπιν, ἀφ' οὗ ἐγένεν ἡ διανομὴ τῶν σκλάβων μεταξὺ τῶν πειρατῶν.

Εἰς τὰς ἀναπάσεις τῆς ὑποκώφου τῆς κλαυθμυρᾶς ἐκείνης φωνῆς, ἡ ὁποία ἐσαλμώδει τὸ ἀνωτέρω ἐξάστιχον, ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ διακρίνῃ τὸν ἔρρινον τόνον τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Δαμαλά.

Θὰ κατελαμβάνετο ἀπὸ ἀκράτητον γέλωτα εἰς τὸ θέαμα τοῦ ἀτυχοῦς ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ἓνα χεῖρ ἐγύριζε τὸ χειρόμυλο, καὶ μὲ τὸ ἄλλο ἐκούνα τὸν μικρὸν διάδοχον τοῦ Μπέν, ἂν δὲν ἔβλεπε τὴν σκληρὰν τύχην, ἡ ὁποία ἐπέπρωτο εἰς τὸν ἀτυχῆ Ἐπίσκοπον.

Ἡ σεβασμία ὄψις του καὶ τὰ λευκά του γένεια τὸν εἰσῶσαν ἀπὸ τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον ὑπέστησαν ὡς ἄχρηστοι ὅλοι οἱ ἄλλοι γέροντες. Ἡ σύζυγος τοῦ Μπέν, ἐξισλαμισθεῖσα χριστιανὴ παρθένος, τὸν εὐπλαγχνίσθη καὶ κατῴρθωσε νὰ τοῦ σώσῃ τὴν ζωὴν. Τοῦ ἐξώρυσαν ὅμως τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς καὶ τοῦ ἐπέβαλον νὰ ἀλῇ τὸ σιτάρι τοῦ Μπέν μὲ τὸν χειρόμυλον, καὶ νὰ κουνᾷ τὸν μέλλοντα πειρατὴν καὶ ὀλέθριον ἐπιδρομέα τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου.

Καὶ ὥκτειρεν ὁ τάλας δεσπότης τὴν τύχην του, ποῦ δὲν ἤρκεϊτο εἰς τὰ **μικρὰ χέλια** ἀλλὰ γύρευε τὰ μεγάλα ἐντὸς τῆς λίμνης τοῦ Δαμαλά, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὸν ἀπέσπασαν οἱ πειραταὶ διὰ νὰ τοῦ ἐπιβάλουν τοιοῦτον οἰκτρὸν μαρτύριον εἰς τὰ γηρατεῖά του.

Ἡ παράδοσις ζωηρὰ ἀκόμῃ ἐπαναλαμβάνεται εἰς κάθε ξένον ποῦ θὰ ἔχῃ τὴν περιέργειαν νὰ ἐρωτήσῃ διὰ τὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Δαμαλά. Καὶ δὲν θὰ λησμονήσω εὐκόλα τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν ποῦ μοῦ ἔκανε ἡ διήγησις τοῦ ἀγωγιάτου μου, ὅταν τὸ παρελθὸν θέρος ἐφιππος διηρχόμην τὴν θάλασσαν ἐκ πλουσίας βλαστήσεως πεδιάδα τοῦ ὁμωνύμου χωρίου, ἐπιστρέφων ὑπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς πανσελήνου ἀπὸ μίαν τῶν θαυμασίων ἐκδρομῶν εἰς τὸ ἀνωθεν τοῦ Δαμαλά «Γεφύρι τοῦ Διαβόλου», τὸ ὁποῖον εἶνε ἀπὸ τὰ γαντευτικώτερα τοῦ Πόρου μέρη.

Κ. Σ. Μ.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

(Συνέχεια προηγούμενου φύλλου)

Ο Θόας αποκρινόμενος πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν λέγει, ὅστις ἀκούων δὲν πιστεύει εἰς τοὺς λόγους τῶν θεῶν, δὲν φρονεῖ ὀρθῶς, αὐτὸς δὲ δὲν θυμοῦται κατὰ τοῦ Ὁρέστου, ἂν φέρων τὸ βρέτας τῆς θεᾶς ἀπῆλθεν, οὔτε κατὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲν εἶνε καλὸν ν' ἀμιλλᾶται τις πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς θεοὺς. Ἀς ἀπέλθωσι μετὰ τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς εἰς τὴν γῆν αὐτῆς καὶ ἄς καθιδρῶσιν εὐτυχῶς τὸ βρέτας, αὐτὸς δὲ θά πέμψῃ καὶ τὰς γυναῖκας τοῦ Χοροῦ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἑλλάδα κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς θεᾶς καὶ θά παύσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐστρατείαν κατὰ τῶν ξένων, ἐπειδὴ οὕτως ἐκείνη κρίνει εὐλογον. Ἡ Ἀθηνᾶ παρηγοροῦσα τὸν Θόαντα λέγει, ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ θεοὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀνάγκην κατὰ τὴν γνωστὴν παροιμίαν ἀνάγκη δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται. Τέλος στραφεῖσα πρὸς τὰ ἀριστερὰ εἰς τὴν σκηνὴν λέγει, κατευθύνετε, ὦ πνοαί, τὸν παῖδα τοῦ Ἀγαμέμνονος εἰς Ἀθήνας, συμπορεύσομαι δ' ἐγὼ σώζουσα ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς σεμνὸν βρέτας. Ὁ Χορὸς στραφεῖς καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ ἀριστερὰ λέγει· ἀπέλθετε εὐτυχεῖς, εὐδαίμονες ὄντες διὰ τὴν καλὴν ὑμῶν μοῖραν· στραφεῖς δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄνω λέγει πρὸς τὴν Παλλὰδα Ἀθηνᾶν, τὴν σεμνὴν παρά τε τοῖς ἀθανάτοις καὶ θνητοῖς, ὅτι θά πράξῃ, ὅπως ἡ θεὰ κελεύει, ἐπειδὴ ἤκουσε μάλα τερπνὴν καὶ ἀνέπιστον φήμην· μετὰ μικρὰν δὲ παῦσιν προστίθεται· ὦ μέγα σεμνὴ Νίκη, εὐχομαι νὰ προστατεύσῃς τὸν βίον μου καὶ νὰ μὴ παύσῃς νὰ με στεφανώνῃς. Διὰ τῶν τελευταίων λέξεων ὁ Χορὸς ἐννοεῖ τὴν βράβευσιν τοῦ δράματος τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ λύσις τοῦ δράματος φαίνεται διὰ τοῦ ἐκ μηχανῆς θεοῦ καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς κλοπῆς τῆς δραματικῆς πράξεως, ἐπειδὴ ἕκαστον τῶν δρώντων προσώπων ἐξέτελεσε τὸ καθήκον αὐτοῦ· ἂν δὲ διὰ δόλου ἀπήγετο τὸ ἀγαλμα τῆς θεᾶς, θά ἐγεννᾶτο ἡ ἀμφιβολία, ἂν καὶ ἡ θεὰ ἦν σύμφωνος, ἐν ᾧ οὕτω λυομένης τῆς δραματικῆς πράξεως ἐκπληροῦται ἡ πολλαχού τοῦ δράματος δηλουμένη θέλησις.

Τὸν μῦθον τοῦ δράματος ἐπραγματεύθησαν καὶ ἄλλοι ποιηταί. Ὁ Αἰσχύλος ἐν τῇ ἀπολεσθεῖσῃ τραγωδίᾳ αὐτοῦ Ἰφιγενείας ἐπραγματεύθη τὴν μετὰ δόλου ἀπαγωγὴν τῆς δυστυχούς Ἰφιγενείας ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς μητρὸς αὐτῆς, ἡ δὲ σκηνὴ τοῦ δράματος πεικνῶς ὑπέκειτο ἐν Ἀργεῖ ἢ ἐν Μυκῆναις, ἀλλὰ ἡ τραγωδία αὕτη ἀπώλετο. Καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἀκολουθῶν τὸν Αἰσχύλον ἐποίησεν ὁμοίαν τραγωδίαν ἀπολεσθεῖσαν· Ἀμφότεροι οἱ ποιηταὶ οὗτοι ἐν τοῖς δράμασιν αὐτῶν παρέστησαν ὡς γενομένην τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, ἣν προῦκάλεισεν αὕτῃ ἡ Ἀρτεμις, ἐπειδὴ ὁ Ἀγαμέμνων ἐφόνευσε τὴν στικτὸν κεράστην ἑλαφον τῆς θεᾶς καὶ ἐκαυχῆθη πρὸς τὴν Ἀρτεμιν διὰ τὴν περὶ τὴν τοξευτικὴν ἰκανότητά αὐτοῦ, ἡ δὲ θεὰ ὀργισθεῖσα ἐκώλυε δι' ἀπλοίας τὸν ἐκ τῆς Αὐλίδος ἀπόπλουν τοῦ στόλου τῶν Ἑλλήνων. Τότε ὁ μάντις Κάλχας εἶπεν, ὅτι ἄλλως δὲν ἐξίλειοτο ἡ θεὰ, ἂν μὴ προσεφέρετο εἰς θυσίαν ἡ Ἰφιγένεια, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἀντέστη, ἐπὶ τέλους δὲ ἐπέστη διὰ τῶν συμβουλῶν τοῦ Ὀδυσσεύς, ὅστις μετὰ τοῦ Διομήδους ἀπεστάλη ἵνα κομίσῃ ἐκείνην. Ὅτε δὲ προσῆλθον οὗτοι πρὸς τὴν Κλυταιμνήστραν, ὁ Ὀδυσ-

σεὺς ἐξηπάτησεν αὐτήν, εἰπὼν ὅτι ἡ Ἰφιγένεια ἐμελλε νὰ δοθῇ τῷ Ἀχιλλεῖ εἰς γάμον. Ὁ αὐτὸς δὲμος Σοφοκλῆς ἐν ἐτέρῳ δράματι, τῇ Ἠλέκτρᾳ, διαφωνεῖ πρὸς τὸν Αἰσχύλον, ἐπειδὴ τὴν μητροκτονίαν τοῦ Ὁρέστου παρέστησεν ὡς δικαιοθεσίαν παρά τε τοῖς θεοῖς καὶ ἀνθρώποις καὶ ἐπομένως δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἐκεῖνος ἐξίλασμοῦ, ὅπως λέγει ὁ Αἰσχύλος ἐν τῇ Ὁρεστειᾷ, τῇ τριλογίᾳ αὐτοῦ. Ἀμφότεροι δὲμος οἱ ποιηταὶ οὗτοι συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις ἐν τούτῳ ὅτι ἡ Κλυταιμνήστρα ἀπέκτεινε τὸν ἄνδρα αὐτῆς, λέγουσα ὅτι ἐξεδικῆθη διὰ τὴν θυσίαν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ἐνῷ πράγματι ἐπράξε τὸ κακούργημα, ἐνεκα τοῦ πρὸς τὸν Αἰγισθον ἔρωτος αὐτῆς, ὅπως λέγει ἡ Ἠλέκτρα, ἥτις δικαιολογοῦσα τὴν θυσίαν τῆς ἀδελφῆς ἀποφαίνεται, ὅτι προέβη εἰς ταύτην ὁ πατήρ αὐτῆς βιασθεῖς, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε τῷ στρατῷ ἄλλη λύσις πρὸς οἶκον οὐδὲ εἰς Ἴλιον. Ὁ αὐτὸς Σοφοκλῆς γέρον ἤδη ἀμιλλώμενος πρὸς τὸν Εὐριπίδην ἐποίησεν ἐτέραν τραγωδίαν τὸν Χρῦσιν. Οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Χρυσίδος, τῆς θυγατρὸς τοῦ Χρῦσου, ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐπομένως ἐτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Ὁρέστου καὶ τῆς Ἰφιγενείας· ἡ μήτηρ δὲμος αὐτοῦ ἔλεγε πρὸς πάντας καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν πατέρα αὐτῆς, ὅτι ἐκεῖνος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὅτε ὁ Χρῦσος οὗτος ἐγένετο νεανίας, ἀπήγαγε μετὰ τοῦ Ὁρέστου καὶ Πυλάδου τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος καὶ κατέφυγε διωκόμενος ὑπὸ τοῦ Θόαντος καὶ τοῦ στόλου τούτου εἰς τὴν νῆσον Σμίνθη πρὸς τὸν πρεσβύτερον Χρῦσιν, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος, ζητῶν προστασίαν. Ὁ Θόας ἤλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ ἱερέως Χρῦσου, ὅστις ἐπέστη νὰ παραδῶσῃ τῷ βαρβάρῳ τοὺς φυγάδας. Τότε δὲμος ἡ Χρυσὴς μαθοῦσα τὴν καταγωγὴν τῶν φυγάδων παρεμπίπτει εἰς τὸ μέσον καὶ ἀποκαλύπτει πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸ μυστικὸν τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ λέγει, ὅτι εἶνε ἀδελφὸς τοῦ Ὁρέστου. Τότε ἀμφότεροι ἐνωθέντες φρονέουσι τὸν Θόαντα καὶ μετὰ τοῦ ἀγάλματος μεταβαίνουν εἰς Μυκῆνας.

Ὁμοίαν τραγωδίαν ἐποίησεν καὶ ὁ ποιητὴς Πολύειδος· τοῦτον ὁ Ἀριστοτέλης ὀνομάζει σοφιστὴν καὶ ἐπαινεῖ τὸ δρᾶμα αὐτοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡ λύσις ἦν διάφορος, ἐπειδὴ ὁ Ὁρέστης καὶ Πυλάδης ἐλευθερωθέντες ὑπὸ τῆς Ἰφιγενείας ἐφόνευσαν τὸν Θόαντα καὶ μετὰ ἥρωικὸν ἀγῶνα ἀφείλον τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ὅπως παρίσταται ἡ σκηνὴ αὕτη ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς τέχνης. Ὁ Ὁρέστης δηλ. καὶ Πυλάδης πλέουσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Ταυρίων, ἵνα λάθωσι τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος, ἀλλὰ ναυαγήσαντες καὶ ἀπολέσαντες τὸ πλήρωμα τῆς νεῶς αὐτῶν ἐξέρχονται εἰς τὴν γῆν καὶ συλλαμβάνονται ὑπὸ τῶν Σκυθῶν, οἵτινες ὀδηγοῦσιν αὐτοὺς δεσμίους πρὸς τοῦ βασιλέως. Οὗτος δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθιμον προστάττει νὰ θυσιασθῶσι τῇ θεᾷ. Ἡ Ἰφιγένεια ἐξαγνίζει αὐτοὺς ῥαντίζουσα διὰ τοῦ καθαρτηρίου ὕδατος, ὅτε ὁ Ὁρέστης ὀδύρεται διὰ τὸν διὰ θυσίας θάνατον αὐτοῦ, ὃν νῦν μέλλει νὰ ὑποστῇ. ὅπως ποτὲ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ. Ἡ Ἰφιγένεια τότε ἀνεγνώρισεν αὐτὸν καὶ κατάρθρωσε νὰ λύσῃ τὰ δεσμὰ τῶν νεανιῶν πρὸς τῆς θυσίας. Οὗτοι δὲ κατατροποῦσι τοὺς φύλακας καὶ ὀπλίζονται, ἐνῷ ἡ Ἰφιγένεια γίνεται κυρία τοῦ ἀγάλματος. Μετὰ ὑπεράνθρωπον ἥρωικὸν ἀγῶνα ὁ Ὁρέστης φονεύει τὸν Θόαντα καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν Σκυθῶν καταφεύγει εἰς τὴν ἀκτὴν μετὰ τοῦ Πυλάδου καὶ τῆς Ἰφιγενείας καὶ τοῦ ἀγάλματος καὶ ἐκεῖ ἐπιβαίνει ἐπὶ πλοίου καὶ ἀπέρχονται παρά τὴν ἀπελπιστικὴν ἀντίστασιν τῶν βαρβάρων.

(ἀκολουθεῖ)

N. Γεωργιάδης.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ

(Συνέχεια προηγ. φύλλου)

Γ'.

Ἦδη ὁ ῥόχθος τοῦ κύματος προσέβαλε τὰς ἀκοάς μου. Εἵμεθα ἐγγὺς τοῦ Ταρσανᾶ. Εἰς τὸν ὥραιον φερώνυμον ὀρμίσκον σαλεύει μικρὸν πλοῖαριον ἀλιεύς καὶ εἰς τοὺς πέριξ βράχους ἀπλοῦνται δίκτυα πρὸ μικροῦ ἀνελκυσθέντα ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς διαυγεστάτης θαλάσσης. Τὰ βουνὰ τῆς Νάξου πυργοῦνται πρὸ ἡμῶν. Ἐκεῖ που, ἀπὸ τῶν στέρνων τοῦ πελάγους, φύονται οἱ Μελάντιοι σκόπελοι, Σταπόδια καλούμενοι ἤδη. Ἀπωτέρω ἄραιοι ἄτμοι ἀποκρύπτουσιν ἀπ' ἡμῶν τὴν θέαν τῶν ἄλλων νήσων, ἀλλ' ὑπερθεὶς ἀπρόσκοπτον μαρμαίρει τὸ ἡλιακὸν φῶς. Πρὸ ἡμῶν, ὑπὸ ἀνεπαίσθητον φρικίᾳσιν, ῥυτιδουται ἡ γλαυκὴ τοῦ Πόντου ἐπιφάνεια ὑπὸ ἡμέμου πνεύματος ἀναπαλλομένη. Τὸ κύμα, γλυκέως ψιθυρίζον, περιλούει τὴν παραλίαν. Ἐκπνέον χαλαρῶς εἰς τὸν ἀμμόδῃ αἰγιαλόν, ἐκσπᾷ ὀργίλον πως εἰς τὴν ἀπορρώγα, ἥς κοιλαίνει, ῥινίζον με τοὺς ὑγροὺς ὀδόντας του, ἀδιαλείπτως τὴν βᾶσιν. Ἡ θαλασσία εἰκὼν ἀντιτίθεται πρὸς τὴν χερσαίαν. Ἀπωτέρω ἔτι σαλεύει τὸ ἱστίον μικρᾶς νηὸς, ἣν ἐπτέρωσε τὸ πελάγιον πνεῦμα. Σχίζει τὴν στίλβουσαν ἐκτασιν ἡ πρῶρα. Οἱ ἄρροι ἐνοῦνται πρὸς τὰ ἴχνη, ἅτινα τὸ πηδάλιον διανοίγει εἰς τὴν πρύμνην, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ ἐνότης ἐπικρατεῖ πάλιν. Καὶ καθ' ὅσον ἀφανίζεται ἡ ναῦς τὸ σύνολον τῆς εἰκόνος ἀναλαμβάνει τὸ πρόσθεν ὁμοίομορφον, ποικίλον δὲμος, ἐν πάσῃ τῇ ὁμοιοφύρῳ αὐτοῦ ἐκτυλίζει. Ἡ ναῦς ἠφανίσθη. Ἀναζητῶ τὰ ἴχνη τῆς εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' οὐδὲν φαίνεται πλέον. Καὶ αἱ γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὴν τῆς ζωῆς, εἶνε ὅπως ἡ μικρὰ ἐκείνη ναῦς, ἣν ἄρτι εἶχον ἰδῆ, καὶ πρὸ μικροῦ εἶχον ἀπωλέσει. Ποῦ εἶνε τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς της; Ποῦ εἶνε τὰ σημεῖα τῶν διελθουσῶν ἀπὸ τὸν γήινον κόσμον γενεῶν; Καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα ἀπηλείφθησαν ἤδη ἐσαεῖ. Καὶ ἡ πρόσθεν ὑπὸ τῆς τρύπιδος τοῦ πλοίου αὐλακωθεῖσα ὑγρὰ ὁδός, καὶ ἡ χερσαία, ἐφ' ἥς ἤλασαν τὰ σμήνη τῶν ποικίλων γενεῶν, ἔρημαι ζωῆς ἀναπτύσσονται πάλιν εἰς τὴν ἀτελείωτον τοῦ χρόνου ἐκτύλιξιν.

*

**

Ἐτραπέμην ἐκ νέου πρὸς τὴν Μονήν. Καθ' ὁδὸν ἀπεθαύμαζον περιεργον γένος σαυρῶν περὶ ὧν εἶχε λεχθῇ ὅτι μόνον ἐν τῇ νήσῳ ὑπῆρχον. Ἀποκαλοῦνται κροκόδειλοι ἅτε δὴ ὁμοιάζουσι ἐκπληκτικῶς ἐν μικρογραφίᾳ πρὸς τὰ ἀμφίβια τοῦ Νεῖλου. Πόθεν μετηνέχθησαν ἐκεῖ καὶ διατὶ προνομικῶς σχεδὸν ζῶσιν εἰς τὴν νῆσον; Εἵμαι περιεργος νὰ ἐμάνθων τὴν γνώμην τῶν φυσιολόγων ἐπὶ τοῦ γένους τούτου τῶν σαυρῶν, τῶν ἐμβρυογενεῶν κροκοδείλων μᾶλλον, οἵτινες ἀπὸ τῶν σχισμῶν τῶν βράχων, τοῦ ἰδάφους, καὶ τῶν ξηροτοίχων, τῶν ὀριζόντων τοὺς ἀγρούς, προβάλλοντες τὴν πεπλατυσμένην κεφαλὴν τῶν διανοίγουσι περιέργως τὸ στόμα οἰοῦνται μυκτηρίζοντες τὴν ἀπορίαν τοῦ διαβάτου.

Εἰς τὸ ὀροπέδιον, εἰς τὴν λεκάνην μᾶλλον τῆς Ἀνωμερᾶς ἐνθα εὐρηται ἡ Μονὴ τῆς Τουρλιανῆς, ἀφικόμεν ὅποτε ὁ ἥλιος εἶχεν ἐπαισθητῶς κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Ἐσκόπου νὰ φθάσω αὐτονοκτεῖ εἰς τὴν πόλιν. Πρὶν ἢ ὅμως καταλίπω τὴν Μονήν, οὐχὶ ἄνευ ζωηρᾶς λύπης,

καὶ τὴν ἀγροτικὴν ἐκείνην τοποθεσίαν, τὴν ὑπὸ λευκῶν οἰκίσκων στιζομένην ἐγγὺς καὶ εἰς μικρὰς ἀποστάσεις, καὶ ἐνθα τοσοῦτον βουκολικὸν καὶ ἀθῶον αἶσθημα αὐτομάτως ἀναθρώσκει δαψιλῶς διοχετευόμενον εἰς τὴν φαντασίαν καὶ εἰς τὴν αἴσθησιν, ἔσπευσα νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν μικρὸν ἀφισταμένην ἰδιαιτέραν περιοχὴν τῆς Μαοῦς καὶ τὸ μικρὸν ἐκκλησίδιον ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ὁποῖου εὐρηται τὰ ὀστᾶ φίλτάτου καὶ σεβαστοῦ φίλου μου. Πρὸ ἱκανῶν ἐνιαυτῶν, ὅποτε εἰς τὴν γῆν ἐτι ἀναπαύετο τὸ σῶμα τοῦ ἐξαίρετου ἐκείνου ἀνδρός, εἶχον πάλιν, κατὰ πρώτην τότε φοράν, ἐπισκεφθῆ καὶ τὸν οἰκίσκον ἐνθα διέτριβεν ἐνίοτε καὶ τὸ συνεχόμενον μετ' αὐτοῦ ἐκκλησίδιον, ἐνθα κοιμηθεὶς ἀνεπαύθη ἐν Εἰρήνῃ. Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐπαισθητῶς ἡμβλύνετο ὅποτε κατέφθασα εἰς τὴν ὑποκειμένην κοιλάδα. Ἐκρουσα τὴν θύραν τοῦ γνωρίμου οἰκίσκου. Ἦτο κλειστὴ καὶ εἰς τοὺς κτύπους οὐδεὶς ἀπεκρίνετο ἔσωθεν, διότι ἐκεῖ δὲν κατοίκει πλέον ἡ χαρὰ καὶ ἡ ζωὴ. Ἐκεῖ, μονάρχης ἀπόλυτος, εἶχεν ὁ θάνατος πανταχοῦ κατασπείρει τὰ θλιβερά τροπαία του. Ἦδη, ὅπισθεν τῶν λοφίσκων τῆς νήσου, εἶχε πλήρως ἀποκρυβῇ τὸ ζωογόνον ἄστρον τῆς ἡμέρας. Βαθυτέρα ἐπεχύθη τότε εἰς τὴν κοιλάδα ἡ σιωπὴ, καὶ αἱ πρῶται τῆς ἐσπέρας σκιαί, λιποῦσαι τοὺς κευθμῶνας αὐτῶν, ἤρξαντο βραδέως κατερχόμεναι ἐπὶ τὸ ἔρημον τοπεῖον. Ἦτο ὥρα ἐκείνη μελέτης καὶ συνοχῆς. Πόρρω παρήλαυνον τμηματικῶς βόες καὶ ποίμνια. Βόμβοι ἐντόμων νυκτερινῶν συγκεχυμένοι ἠκούοντο ἐνίοτε διακόπτοντες τὴν ἀρξαμένην νυκτερινὴν σιωπὴν, ἥτις μετὰ βραχὺ ἀνελάμβανεν ἀδιτάρακτον πάλιν τὸ μελαγχολικὸν κράτος αὐτῆς. Ἡ ψυχὴ ὥρμα εἰς μελέτας καὶ ῥεμβασμούς...

Ἀνεζήτησα ν' ἀνέλθω εἰς τὴν κεκλεισμένην περιοχὴν· ἀλλ' ἡ ἀνοδος ἦτο ἐπισφαλῆς. Ὡδήγησα τότε τὸ ὑποζύγιον εἰς τὴν βᾶσιν τοῦ τοίχου· ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ σάγματος καὶ ἀναμνησθεὶς ἡμερῶν νεανικῆς εὐκηνσίας ἐπήδησα εἰς τὰ ἔσω διὰ γοργοῦ παλμοῦ. Ἦμην ἤδη μόνος ἐντὸς τοῦ περιβόλου, προσατενίζων, μεθ' ἱκανῶν χρόνων παρελθουσιν, τὸ θυρίδιον τῆς ἐκκλησίας, ὅπερ ἦν ἀνοικτόν, καὶ προσβλέπων τὴν ἐντὸς αὐτῆς ἀσθενῶς ἀνάπτουσαν μικρὰν κανδύλαν. Ἐντὸς τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ὥρας ἐκείνης τῶν ἀπλουμένων εἰς τὴν μικρὰν κοιλάδα σκιῶν, τῶν νεκρῶν ἐκείνων, τῆς θεᾶς τῶν μνημείων των, καὶ τῆς ζωῆς τῆς ἀναμνήσεως των, βαθυτέρα ἀνέβλυζεν ἀπὸ τῆς τεταραγμένης ψυχῆς μου ἡ τὴν καρδίαν μου ἀλίσκουσα εὐσεβὴς κατάνυξις. Τὰς ἐντυπώσεις μου ἐκ τῆς πρώτης ἐκείνης νυκτερινῆς ἐπισκέψεώς εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ εἰς τὸν ναῖσκον τοῦτον τῆς Μαοῦς ὑπετύπωσα εἰς ἄλλας δημοσιευθείσας ἤδη σελίδας¹⁾. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἤδη δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον σφοδραί. Τὰ ἴδια πανταχοῦ τὰ ἴδια· μόνον οἱ τάφοι ἦσαν περισσότεροι. . . .

*

**

Οἱ αὐτοὶ στέφανοι ἐφαίνοντο ἀνητηγμένοι εἰς τοὺς τοίχους, καὶ τὸ αὐτὸ μέλαν ἐριούχον, ἐξιτηλωτέρου δὲμος χρώματος, ἐκάλυπτε τὰ ἔσω τοῦ ναϊδίου. Εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ ἠγείρετο ἔτι τὸ μέλαν ἱκρίωμα, ὑφ' ὃ εἶχε κατατεθεῖ καὶ λυθῇ ὁ χρηστός καὶ εὐγενὴς φίλος μου. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναῖσκου, ἀποθεθειμένα εἰς ζῦλινον κιβωτίδιον, ἀνεπαύοντο τὰ ὀστᾶ του. Εἶχον τὸ

(1) Εἰς τὴν ἀδελφὴν Μάρθαν.

θάρος να εισέλθω εντός του ιερου εις την οικίαν και παγεράν εκείνην ώραν, και να ταράξω την ηρεμίαν του κιβωτιδίου διασείων αυτό. ενω η ψυχή μου επεζήτη δι-πλὴν συγγνώμην, παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἑνός, παρὰ τῆς μνήμης τοῦ ἀφ' ἑτέρου. Βαρὺς βωθὸς ἤχος ἀντήχησεν ἔσωθεν. Μὲ κατέλαβε φρίκη! Ἡ ἐκ τῶν πέριξ ἀντικει-μένων ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ καὶ νεκρικῷ τόπῳ ἐντύπωσις μου ἦτο κραταιά· καὶ ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν ἰνδαλμάτων ἅτινα ἐπῆλθον ἀδιαλείπτως πληθυνόμενα εἰς τὴν φαντασίαν, ἀνῆγαγε τὴν ἐμὴν ταράχην καὶ συγκίνησιν εἰς τὸ ὕψιστον καὶ ἀκρότατον κορύφωμα. Ἀπέθηκα εὐλαβῶς τὸ κιβωτιδίον εἰς τὴν γῆν, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος εὐσεβούς τρόμου ἐξῆλθον τοῦ ναύσκου. Δὲν ἤμην βέβηλος. Ἦμην ταπεινὸς προσκυνητὴς μᾶλλον, προσερχόμενος ἐκεῖ νὰ χαιρετίσω νεκρὸν φίλον καὶ νὰ λάβω ἐν ἑτι μᾶθημα, μίαν ἑτι ἀποδείξιν τῆς ματαιότητος καὶ τῆς πλήρους μηδαμινότητος ὧν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. . . .

Φεύγων ἐφθασα εἰς τὴν Μονὴν ἀφ' ἧς ἀρχεται ἡ πρὸς τὴν χώραν ὁδός. Πρὸ ἐμοῦ, εἰς ἐλαχίστην ἀπόστασιν, ἐφαίνετο ἡ γυναικεία Μονὴ τοῦ Παλαιοκαστροῦ. Εἰς ἐποχὴν πολὺ προγενεστέραν εἶχον ἐπισκεφθῇ τὴν Μονὴν ταύτην καὶ ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς εἶχον ἐκτυλίξει τὴν τραγικὴν τύχην καὶ τὴν μορφήν ὥραιας καὶ ἀγνῆς κόρης, ἥτις οὐχὶ εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' εἰς τὴν φαντασίαν εἶχε ζήσει καὶ ὑποφέρει. Ἡδυνάμην ἀνεπισκέπτους ν' ἀφήσω τὰς θέσεις ἐκεῖνας, ἀγνοῶν πότε θὰ τὰς ἐπανέβλεπον πάλιν; Ἀπῆλθον ἐπὶ βραχὺ πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Παλαιοκαστροῦ. Παράδοξα ἀλλὰ βίαια συναισθήματα μὲ κατεῖχον. Ἀνεζήτησα πανταχοῦ τὴν Στρατονίκην, τὴν βραδυτέρον ἀδελφὴν Μάρθαν. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐνθα καθωσιώθη καὶ ὅπου εἶδε πίπτοντας εἰς τὸ χῶμα τοὺς βοστρύχους τῆς θαυμασίας τῆς κόρης, εἰς τὸ κελλίον ἐνθα ἐφανταζόμην ὅτι ἐξῆσεν, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Μονῆς ἐνθα ἐνόμιζον ὅτι ὑπὸ τὸ μέλαν τῆς μοναχῆς ἔνδυμα καὶ τὰ βαρέα ὑποδήματα περιήγαγεν αὐτὴ τοὺς κομψοὺς καὶ λεπτοφυεῖς πόδας τῆς καὶ τὸ ὑπερήφανον βᾶδισμά της. Ἐπασχον ἰσχυρῶς. Ποία ἀπόλαυσις αὐτὴ ἡ τῆς φαντασίας, ἀλλὰ καὶ ποία βάσανος! Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐζήτουν εὐεργετικὴν τινα χεῖρα ἵνα μὲ σώσῃ ἀπὸ τὰ ζωντὰ ἐκεῖνα παραληρήματα καὶ τὰς ἐκτροπὰς τῆς φαντασίας καθ' ὧν δὲν ἠδυνάμην ἐγὼ μόνος νὰ ἀντιδράσω. Εἰς τὴν στιγμὴν τῶν βιαιοτέρων ἐπιφοιτήσεων ἔβλεπον τὴν κόρην, ἀδελφὴν μοναχὴν ἤδη, τὴν ἔβλεπον περικαλλῆ ὡς τὴν εἶχον φαντασθῇ, μὲ τῆς θείας ἐγκαρτερήσεως τὰ ἔχνη ἐπὶ τῆς ὥραιας μορφῆς της, μὲ τὰς ἀλλοιώσεις τοῦ ὅλεθρου χρόνου ἐπὶ τοῦ ἀγαλματώδους σώματος καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν της βυθίζουσιν ὑπὸ τὸ κράτος μελαγχολικῆς ρέμβης τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὸ κενὸν καὶ ἀνοζητοῦσαν τι, ὅπερ ἤθελε καὶ ἐφοβεῖτο νὰ συναντήσῃ. Καὶ τότε, μετὰ ὄνειρον καὶ ἐγρηγόρσεως διατελῶν, προσέχων μὴ ἀκούσωσιν οἱ πέριξ τοὺς σιωπηλοὺς τοῦ χείλους μου φθόγγους, ἐψιθύριζον: τὸν Σθένηλον ἴσως ζῇ, τὸν ἀπαίσιον ἄνθρωπον, ὅστις τὴν ἐθαψε ζῶσαν, πρὶν ἑτι τὴν θάψῃ ὁ θάνατος! . . .

Ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν γυναικείαν Μονὴν ὀριστικῶς ἤδη εἶχεν ἐκλείψει ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος τὸ ἡλιακὸν φῶς.

Εἰς τὴν δύσιν ἐξετάθησαν ἀναφθέντα τὰ θέλοντα πυρὰ τῆς ἀμφιλύκης, ἐπὶ τοῦ συνόλου δὲ τῆς φύσεως κατεπέμ-φθη κρᾶμα τι σέλαος μεταξὺ σκότους διαυγούς καὶ ἀσθε-νεστάτου ὅτε χρυσίζοντος ὅτε ροδίνου φωτός. Θὰ τὸ ἐλεγέ-τις, παρὰ πάντα τὸν ὀξύμυρον τύπον, φωτεινὸν σκότος ἢ φῶς σκοτεινόν. Τοιαῦται εἰσὶν εἰς τὸ προνομιοῦχον καὶ εὐλογημένον κλίμα μας αἱ ἐσπεραί τοῦ ἔαρος, τοῦ φθινο-πώρου, καὶ τοῦ χειμῶνος αὐτοῦ. Ἡ σελήνη ἐβράδυνε νὰ ἐπιφανῇ. Διάστερος ὑπερθεν ἐξετείνεται ὁ βαθυκύανος οὐ-ράνιος κόσμος. Ἀσθενῇ φῶτα, ἀνθρωπίνης προελεύσεως, ἐφαίνοντο τῇδε κἀκεῖσε ἐσπαρμένα ἐπὶ τῆς ἀνωμάλου ἀ-γροτικῆς περιοχῆς. Ὡρα αὐτομάτου μελαγχολίας ἦτο ἐκείνη. Μελαγχολίας καθ' ἧς ἡ ψυχὴ δὲν ἠδύνατο νὰ παλαίσῃ, ἀλλὰ καὶ δὲν ἤθελε νὰ παλαίσῃ. Ἦτο συστολὴ τῆς καρδίας ἐκτρέφουσα ἀνωδύνως τὴν ψυχὴν καὶ πτε-ροῦσα μὲ ἡπίαν πτήσιν καὶ ἐξαρτίν τὸ πνεῦμα, ἀνησύ-χως καὶ ματαίως προσηλούμενον ὅτε εἰς τὴν γῆν καὶ τὰς δυστυχίας της, ὅτε εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ μυστήριά του. . .

Κατηρχόμεθα ἐν τούτοις ἀδιαλείπτως πρὸς τὴν πό-λιν. Τερπνὴ ἦτο ἡ συνοδεία, καὶ εὐθύμων γελῶτων ἀπη-χήσεις ἀντήχουν εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ σκότος τοῦ δρό-μου, ἀπὸ γλυκῶν καὶ ὥραιων στομάτων βαλλόμενοι. Μετὰ μικρὸν προσεῖδομεν τὴν θάλασσαν. Ἐκείθεν αὐτῆς ὑπέτρεμον ἀσθενῶς τὰ ἀμφιθεατρικὰ φῶτα τῆς Σύρου. Μάστιχον ὁ ὀφθαλμὸς ἀναζητεῖ νὰ διακρίνῃ γνωρίμους οἰ-κούς καὶ νὰ μαντεύσῃ πόθεν πηγάζουσιν, ἀπὸ ποίας χει-ρας ἠνῆφθησαν, ἀπὸ ποίους θαυμασίους ὀφθαλμούς ἔω-πεύονται αἱ μικραὶ ἐκεῖναι φωτειναὶ γραμμαὶ καὶ ἐστὶν αἱ σαλευόμεναι ἐπὶ τῆς ἀμαυρᾶς ὀθόνης τῆς γῆς, δίκην φωτεινῶν μουσικῶν σημείων, χαρὰς ἐκτρέφοντες εἰς πελώριον μουσικὸν διάγραμμα. Μετὰ βραχὺ ἐθεωρήσαμεν τὰ φῶτα τῆς πόλεως. Καὶ οἶονεὶ ὅπως ἀναδείξῃ μείζονα τὴν τα-πεινότητα καὶ τὸ ἐφήμερον παντὸς γηγένου ἔργου, τὸ οὐ-ράνιον νυκτερινὸν ἄστρον ἀνέτειλεν ἤδη, καταναγκάσαν εἰς ὠχρότητα καὶ ἀδυναμίαν τὰ γηγενῆ φῶτα, διὰ τῆς λάμψεως ἣν ἀδράν, ἀβράν καὶ γλυκῶς μελαγχολικὴν πάντοτε, κατέρριπτεν εἰς τὸν κόσμον. (ἀκολουθεῖ)

Σπυρίδων Παγανέλης

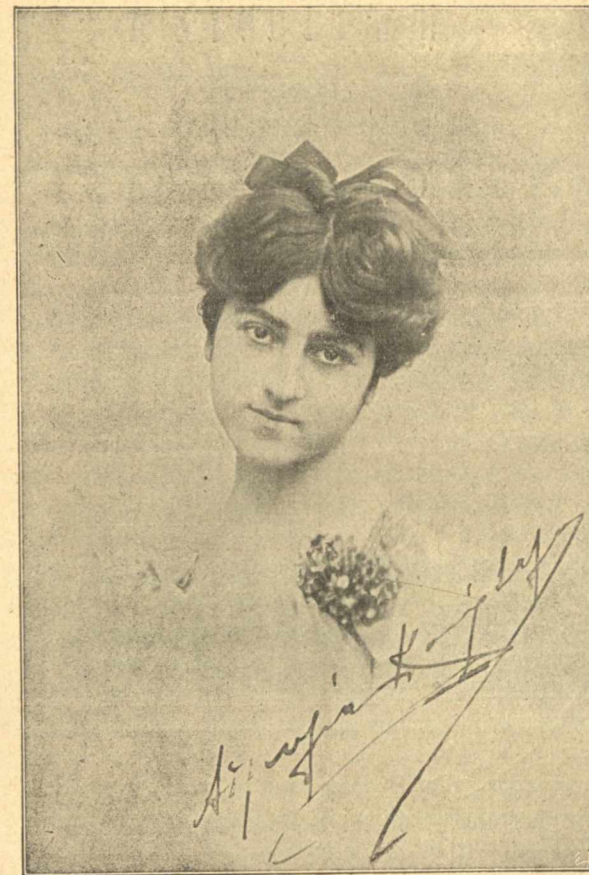
Κέρδη ὁμιλητῶν.

Ἐσκέφθη τις ποία μυθώδη ποσὰ κερδίζουσι σήμερον ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ οἱ διάφοροι κορυφαῖοι τῶν ὁποίων τὰ κέρδη θὰ ἐξήλθουν καὶ οἱ πλουσιώτεροι τῶν τραπεζίτων; Ἀκούσατε:

Ὁ Στάνλεϋ, ὁ μέγας καὶ ἀτρόμητος τῆς Ἀφρικῆς ἐξερευνητὴς διὰ μίαν μόνον διάλεξιν ἐν Λονδίνῳ ἔλαβε 7800 περίπου φρ. ἐν δὲ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις σχεδὸν τὸ διπλάσιον, ἦτοι 12.500 φρ.

Ὁ Τ. Biddulph Martin, ἐν Ἀμερικῇ, διὰ 50 διαλέξεις εἰσέπραξεν περὶ τὰ 625.000 φρ. ἦτοι 12.500 φρ. δι' ἐνάστην διάλεξιν.

Ὁ λοχαγὸς Peary, ὁ ἐξερευνητὴς τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν, διὰ 3 μῆνας ἐκαρπώθη 100.000 φρ. ὁ δὲ Μ. Μάξ O'Rell, ἄλλος δημοτικώτατος ὁμιλητής, διὰ διὰ λέ-ξεις τινὰς, δοθεῖσας ἐν Ἰωχάνεσβουργ ἔλαβε 2,500 φρ. ἐν διαστήματι μιᾶς ἐβδομάδος.

ΙΟΤΑΝ

Ὅταν θὲ νῆμαι πειὰ νεκρῇ
Μ' ἄσπρα λουλούδια στολισμένη
Θέλω κι' ἡ Πλάσι νὰ φορῇ
Τὴ φορεσιὰ τὴ χιονισμένη.

Δίπλα μου θάρχεσαι ἐσὺ
Πίσω ἡ μάνα μου θὰ γέρνῃ,
Κι' ἐστ' ἡ ψυχὴ μου ἡ φτερωτὴ
Παρηγοριὰ διπλὴ θὰ πέρνῃ.

Θὰ ὀδῇ τὸ νεκρικὸ μου ἀνθὸ
Τὸ δρόμο ἀνάρη νὰ ῥαντίσῃ
Καὶ πρὶν ὅτ' ὀνῆμα ἀπλωθῇ,
Θάξῃ ἀγάλια ξεφύλλισιν.

Μὴ τὸν πατήσῃ ὅμως μὴ!
Τ' ἄσπρα του φύλλα μάζωξέ τα
Θάνα οἱ πόθοι μου οἱ χλωμοὶ
Ποῦχα γιὰ σένα φύλαξέ τα!

Μὴ τὰ πατήσῃ ὅμως μὴ!
Θάνα οἱ στίχοι μου ἀκόμα
Ὅσους δὲν πρόφτασε ἔτι γῆ
Νὰ πῇ γιὰ σὲ τ' ἀχνό μου στόμα.
Αἰμυλία Κούρτεζ

Η ΝΕΩΤΕΡΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ

Τὰ Τραγούδια τοῦ Σπιτιοῦ εἶναι τοῦ κ. Στρα-τήγη καὶ πρὸς τιμὴν ἰδιαίτην τοῦ ποιητοῦ ἐτυπώθησαν πολυτελέστατα ἀπὸ τὸν κ. Μιχαηλίδην, βέκτην φιλόλο-

γον λίαν διακρινόμενον διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκδοσιν καὶ ἄνευ τυπογραφικῶν σφαλμάτων τοῦ περιοδικοῦ «Πα-ναθηναϊκῶν» εἰς τὰ ὅποια πάλιν ἀντανάκλῃ ἡ αἴγλη τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ ὁποία μάλιστα ἐθάμβωσε μέχρις ἀποτυπώ-σεως σπουδαιότατον καὶ σοφώτατον χρονογράφον, τρανότατον ἀναγνωρίσθητα ἀπὸ τὰ Τραγούδια τοῦ κ. Στρατήγη κριτικὸν τὸν κ. Παῦλον Νερβᾶνα. ὁ ὁποῖος δὲν παρελείφθῃ οὔτε ἀπὸ τὸ λεξικὸν τῶν συγχρόνων μας τοῦ κ. Μπάρτ.

Ὁ κ. Στρατήγης εἶναι ἐστεμμένος ποιητὴς καὶ τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ θυμηθῶ τὸ περίφημον δίστιχον ἄλλου ἐστεμ-μένου μας ποιητοῦ, τοῦ κ. Ἀμπελᾶ, ἂν δὲν ἀπατώμην τοῦ λέγει:

Μὰ τὴν ἀγάπητα πολλὴ τὴν ἀσπασχον Μαρίαν
Καὶ εἶχεν εἰς τὰ στήθη της ἡ κόρη μὴ καρδίαν.

Δὲν γνωρίζω ἂν τέτια διαμάντια ὑπάρχουν στοὺς στίχους τοῦ κ. Στρατήγη. Ὑπάρχουν ὅμως πολλοὶ ἄλ-λοι πολῦτιμοι λίθοι στὸ ἔργον του, τοὺς ὁποίους, πιστεύω, θὰ ἐκτιμήσῃ ὁ ἀναγνώστης μας.

Δὲ θὰ βρῇ ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης εἰς τὴν συλ-λογὴν αὐτὴν νὰ διαβάσῃ οὔτε καὶ ἓνα ποιηματάκι χω-ρὶς νὰ τὸν πιάσῃ μελαγχολικὴ συλλογὴ διὰ τὸν ποιητὴν ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς πολυθρόνας, εἰς τὴν ὁποίαν λαχταρεῖ νὰ στοργυλοκαθίσῃ ὁ κ. Στρατήγης ἴσαμε τὴν εἰλικρινῆ ἐξομολόγησίν του:

Ἀχ τὰ τραγούδια ποῦ ἄκουσα στοῦ πάππου μου τὸ γόνο
Αὐτὰ μὲ μάθην ν' ἀγαπῶ τοὺς ἥρωας καὶ νὰ τοὺς ὤμω.

Μάλιστα μὲ τὴν πολυθρόνα ὁ ποιητὴς εἶναι ξετρελ-λαμένος κι' ἀκοῦτε πῶς τὴν ἐξυμνεῖ.

Μὰ κι' ἀπὸ τὸ κρεββάτι μου κι' ἀπὸ κάθε εἰκόνα
Σ' ἀγαπῶ βαθυτέρα σένα ὡς πολυθρόνα!

Τὸ βαθύτερα ἀποβλέπει φαίνεται τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον μπορεῖ νὰ καθίσῃ κανεὶς σὲ μιὰ πολυθρόνα.

Σὰς παραθέτομεν καὶ ὁλόκληρον τὴν παρακάτω τοῦ διστίχου αὐτοῦ στροφὴν.

Ἐπειτα ἀπ' τὴν κούνια μου σένα πρώτη ξεύρω.
Πρῶτη μὲ νὰ νύρισε βράδυ καὶ πρωΐ
Πάντα τὴν ἀγαλῆ σου ἐπετοῦσα νὰ εὐρῶ
Καὶ μαζὶ περάσαμεν ὅλη τὴ ζωὴ
Ξεύρεις κάθε πόνο μου, σκέψι, πόθο ἢ στίχο
Σ' ὅλα τὰ τραγούδια μου κ' ἀτῆγες τὸν ἦχο.

Ὁ τελευταῖος στίχος εἶναι ἀποκαλυπτικὸς μᾶς δεί-χνει καὶ τὸ ποῖον τῆς πολυθρόνας τοῦ ποιητοῦ, χωρὶς ἄλλο φαίνεται πῶς θὰ ἐτριξε καὶ θὰ ἠχολογοῦσε ἡ πολυθρόνα ἀφοῦ κρατοῦσε τὸν ἦχο σὲ κάθε στίχο καὶ κάθε χαβὰ τοῦ ποιητοῦ ποῦ μικρὸν μάλιστα τὸν ἐνανούριζε, ἀκόμα ἐδῶ ἀναφαίνεται καὶ ἡ ἡλικία τῆς πολυθρόνας.

Ἐξω ἀπὸ τοὺς ἄλλους λόγους ποῦ ἔχει ὁ ποιητὴς γιὰ νὰ σέβεται μιὰ τέτοια πολυθρόνα ἐνδεχόμενον νὰ εἶνε καὶ τὸ σπᾶσιμό της καὶ ὁ κίνδυνος νὰ πέσῃ ἀπ' αὐτὴν τοῦλάχιστον ἓνα τέτοιο αἶσθημα δὲν ἀποκρύβουν οἱ παρακάτω στίχοι:

Καὶ μοῦ ἐμπνέεις στὰ στήθια μου τέτοιο σεβασμό
Ποῦ μὲ κάποιον εὐλάθει πάντα σὲ σιμόνω
Καὶ νὰ πέσω ἐπ' ἀνώσου τώρα δὲν τολμῶ.

Ἐνῶ γιὰ τὴν ἴδια πολυθρόνα ὁ ποιητὴς γράφει ἄλλου πῶς θέλει νὰ τῆς ρηχτῇ καὶ ἄλλου:

Τὴν ἀγαλιὰ μοῦ ἀνοίγει ἡ πολυθρόνα,
Ποῦ κάθονται οἱ γονεῖς μου οἱ σεμνοί.

Αὐτὸς ὁ στίχος μὲ τὴ λέξι σεμνοί ἐγράφῃ μόνο καὶ μόνο φαίνεται γιὰ νὰ κάμῃ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν μὲ τὸν παραπάνω στίχο ποῦ τελειώνει σὲ σκαμνί.

Ἀλήθεια σὰς ἐκούρασα τόσο μὲ τὴν πολυθρόνα ποῦ

θα τὴν ἐπιθυμήσατε γιὰ ν' ἀναπαυθῆτε. Καὶ ἀφοῦ καθίσετε ἐξακολουθεῖτε.

Εἰμπορεῖ νὰ μαδοῦν τὰ κεφάλια καὶ νὰ κάνουν φαλάκρες, οἱ μάγειροι μαδοῦν κοτόπουλα καὶ ἄλλα πουλερικά, ἐπὶ τέλους μπορεῖ νὰ μαδοῦν ὅλα τὰ πετούμενα καὶ πολλὰ ἄλλα ζωντανά, ὅλα δηλαδὴ τὰ τριχωτά καὶ τὰ φτερωτά, συχνὰ οἱ ποιηταὶ μᾶς λέγουν πῶς μαδοῦν τὰ λουλούδια, μπορεῖ νὰ μαδοῦν καὶ τὰ ποιητικὰ στεφάνια ὅπως τοῦ κ. Στρατήγη, τοῦ κ. Ἀντωνιάδη κ.λ. ἀλλ' ὁ Τραγουδιστὴς τοῦ Σπιτιοῦ μᾶς λέγει μὲ μελοδραματικὸ ὅπως μάλιστα πῶς οἱ μέρες μαδοῦν σὰν κόττες ἢ σὰν καὶ γάτες καὶ οἱ χρόνοι, σὰν ἄλλοι ψωραλέοι ὄνιοι διὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν μᾶς συγχωρεῖτε καὶ λέγει :

Ἀχ μαδοῦν οἱ μέρες καὶ μαδοῦν οἱ χρόνοι.

Ἀπὸ τὸν κ. Στρατήγη θὰ μάθετε πῶς δὲν εἶναι μόνον στεῖρες γυναῖκες παντρεμένες, ἀλλὰ πῶς εἶναι καὶ τὰ σπλάχνα στεῖρα.

Σὰν νὰ φύγῃ τὸ αἷμα μέσ' τὰ σπλάχνα τὰ στεῖρα.

Θὰ μάθετε πῶς ὁ ρυθμὸς εἶναι γυαλὸς καὶ ὀργισμὸς.

Σὰ νὰ φύγῃ ἡ ζωὴ μου νὰ ῥαγίξῃ ὁ ρυθμὸς μου.

Θὰ μάθετε πῶς ὁ νεκρὸς μόνος μπορεῖ νὰ φέρῃ τὸ λείψανό του.

Καὶ θαρρῶ πῶς μὲ κόπο καὶ πόνο σάβανος ἔρνω

Σὰ σὲ λείψανον μόνος τὸ νεκρὸ μου πῶς φέρνω.

Καὶ ὅλας αὐτὰς τὰς πολυτίμους γνώσεις μέσα σὲ τέσσαρους πέντε στίχους συγκρατητοῦς, σὲ μιὰ στροφῇ.

Ἀπὸ τὸν κ. Στρατήγη εἰμπορεῖ νὰ μάθετε καὶ ἄλλα σπουδαῖα καὶ περίφημα, ἀλλὰ ποῦ καιρὸς καὶ ποῦ τόπος. Ὡς τὸ ἀέτωμα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ κ. Στρατήγη σὰς παραθέτομεν δύο στροφάς του ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Γκλάν γκλάν γκλάν.

Ἡ καμπάνα βαρεῖ
θλιβερή.

Καὶ μὲ κράζει βραχνά
καὶ συχνά.

Στοῦ βραχνά μου τὰ βύθη

Καὶ μούγγᾳ

Πῶς βογγᾷ

Σὰ στριγγᾳ

Ἀπὸ κόρακες πλήθη.

Γκλάν, γκλάν, γκλάν.

Ἡ καμπάνα τοῦ ἀργεῖ

Σὰν μὲ ὀργή.

Τὴν αὐγὴ λειτουργεῖ.

Καὶ σιγὰ

φτερουγᾳ.

Σὰ νὰ βρέχῃ, θαρρῶ

Σ' οὐρανὸ

Σκοτεινὸ

Νυχτερίδες σωρὸ.

Λάθος κάνει ὁ ποιητὴς νὰ ἔχῃ ὡς ἐπιδῶν τὸ γκλάν, γκλάν, γκλάν. Μοῦ φαίνεται πῶς θὰ ἐταίριαζε καλλίερον τὸ κλοῦ, κλοῦ, κλοῦ.

Ὅπως κάνουν μερικὰ αὐγὰ καὶ τοῦτο γιὰ νὰ ἐννοηθῇ πῶς μαζώνονται κοράκια πλῆθη, γιὰτὶ μονάχα ἀπὸ τὴν ὁσμὴ τοῦ ψοφημιοῦ μαζεύονται καὶ ἔπειτα πῶς γίνεται αὐτὴ ἡ βροχὴ ἀπὸ νυχτερίδες. Μιὰ τέτοια βροχὴ μόνον ἀπὸ κλοῦβια αὐγὰ μπορεῖ νὰ γίνῃ βροχὴ ἀπὸ νυχτερίδες ἢ ἄς ποῦμε καλλίτερα ἀπὸ μισογινωμένα πουλάκια.

Ἀνακατώθηκα, μὰ τὴν ἀλήθεια ἀπ' αὐτὴν τὴν σύγκρισιν καὶ τὴν Γαλήνην ποθῶ τοῦ... κ. Δροσίνη γιὰ στηλωτικὸ.

Χρ. Βαρλ.

Η ΑΥΤΟΘΥΣΙΑ

(Συνέχεια)

Καὶ πρὸ τῆς ὑψίστης αὐτῆς ἀγαλλιᾶσεως ὁ νοῦς του ἐδουλοῦτο, παρελύετο. Αἱ θελήσεις τῶν λατρευτῶν του διείπον πλέον τὰς πράξεις του. Πρὸ αὐτῶν πᾶσα ἀντίστασις, πᾶς περιορισμὸς, ἦτο ἐν ποταπὸν μορμολύκιον ὅπερ θὰ κατεσυνέτριβε, θὰ κατεπάτη, ἢ τυφλωτικὴ θέλησις του. Ἀκράδαντος τῆς λατρευτῆς του θελήσεως ἦτο ἡ ἐν Ἀθήναις διαρκὴς ἀποκατάστασις των. Τί ἡδύνατο νὰ ἀντιστῇ πρὸ τῆς θελήσεως αὐτῆς Ὑπῆρχε μὲν σοβαρὸν ἐμπόδιον ὁ πατὴρ του! Ἀλλὰ τὸ πρόσκομμα τοῦτο ἐν τῇ ἐρωτικῇ ἐξάψει του οὐδὲ κἂν τὸ ἐφάντασθη ὁ Νίκος. Αὐτὸς ἐν μόνον ἐσκέπτετο. Πῶς ἡδύνατο συντομώτερον νὰ στολίσῃ τὸ μέγαρον τῆς εὐτυχίας του. Καὶ μὲ τὸν σφοδρὸν αὐτὸν πόθον ἀνεχώρησεν εἰς τὸ χωρίον του Βέλλο ὅπως ἐνασκῶν τὸ δικαίωμά του, προῶν εἰς τὴν πώλησιν τοῦ μεριδίου του.

Τὸ χωρίον Βέλλο, ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς τοῦ Νίκου, εὐρίσκεται περίπου εἰς τὸ μέσον τῆς σταφιδοφύτου Κορινθιακῆς πεδιάδος καὶ παρὰ τὴν ἀκτὴν. Σκιεροὶ ὑψικάρῃνοι πλάτανοι, ὑπερήφανοι λευκαὶ, καὶ παντοῖα ἄλλα δένδρα εἶναι ἐγκατεσπαρμένα τῇ δε κακείσῃ ἐντὸς τοῦ χωρίου. Τὰ μικρὰ λευκάζοντα σπιτάκια του στίλβοντα ἐκ καθαριότητος ἀμέπτου περιβάλλοντα ἀναγκαίως ὑπὸ μικρῶν κηπαρίων γεμάτων ἀπὸ ὀπωρικὰ καὶ λαχανικὰ τῆς ἐποχῆς μὲ τὰ ὅποια οἱ χωρικοὶ τροφοδοτοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Οἱ πολυάσχολοι κάτοικοί του, οἱ διὰ τῆς ἀκαμάτου καὶ ἐπιδειξίῳ ἐργασίας των, τοῦ εὐστόχου πνεύματός των προσπορίζοντες ἑαυτοῖς ἀρκετὴν περιουσίαν, διακρίνονται ἰδίως διὰ τὸ φιλόξενον ὄφος των, καὶ τὴν πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τάσιν των, προσόντα ἅτινα δεσπόζουσιν ἰδίως ἐπὶ τῶν παραθαλασσίῳ κατοίκων τῆς βορείου Πελοποννήσου.

Ἐκ τῶν οἰκιῶν του τρεῖς ἰδίως εἶναι ἐκτισμέναι μὲ κοσμικὴν μεγαλοπρέπειαν ἀσυνείθιστον εἰς τὰ μικρὰ χωρία. Ἡ μιὰ τούτων εἶνε καὶ τοῦ Νίκου διακρινομένη διὰ τὸν καλλιτεχνικὸν τῆς ρυθμὸν. Παρὰ τὴν προσοψίν της τὴν βλέπουσαν πρὸς τὴν παραλίαν πλούσιον κίσκε σκιαζόμενον ὑπὸ τῆς περιβαλλούσης αὐτὸ πανταχόθεν ἀνθηρᾶς περικοκλάδος χρησιμεύει ὡς κυρία εἰσόδος τοῦ ἀπεράντου κήπου. Εὐρὺς διάδρομος φέρων εἰς τὰ πλάγια σειρὰν ὑψηλῶν λευκῶν διήκει ἀπὸ τοῦ κισκίου μέχρι τῆς παραλίας σχεδόν, ἐν ᾧ ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτοῦ αἱ δροσεραὶ ῥοδακινεαί, αἱ ὑπερήφανοι ῥοδαί, αἱ ἀνθηραὶ μηλέαι καὶ αἱ φιλάρεσκοι πορτοκαλεαὶ προσβάλλουσι τοὺς φουντωτοὺς κλάδους των κλίνοντας ὑπὸ τὸ βάρος προκλητικῶν καρπῶν.

Ἡ ὥρα ἦτο τετάρτη μεταμεσημβρινὴ καὶ ἡ οἰκία ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἦτο βεθυισμένη εἰς μονότονον, σχεδόν θλιβεράν νάρκην. Ὅρνιθες ἐσκορπισμέναι εἰς τὸν κήπον καὶ τὸ προαύλιον ἐπλατάγουν ἐλαφρῶς ζητοῦσαι μὲ ἀσθενεῖς κακαθισμούς τὴν ἀπογευματινὴν τροφήν των, ἐν ᾧ πλησίον τῆς θύρας ρυπαρὸς χοῖρος δεδεμένος παρὰ τι δένδρον ἐξέβαλλε διακεκομμένους χονδρούς γρυλλισμούς ὁσφραίνοντες τὸ ἔδαφος δι' ἰσχυρῶν εἰσπνοῶν. Λευκαὶ τινες περιστεραὶ περιίπταντο ἐλευθέρως περὶ τοὺς ξυλίνους κλωβούς των τοὺς ἀνηρτημένους ἐπὶ τοῦ μαρμαίροντος τοίχου.

Αἶφνης ἐν ᾧ τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἡσυχίας ἡ μεγάλη ἐξώθυρα ἀνοίγεται ἀποτόμως καὶ

ὁ Νίκος κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας του μικρὸν ταξειδιωτικὸν σάκκον ἐμφανίζεται εἰς τὴν αὐλήν. Εἶχεν ἀναχωρήσει ἐξ Ἀθηνῶν διὰ τῆς πρωινῆς ἀμαξοστοιχίας.

Ἐναπέθεσε τὸν σάκκον του παρὰ τὸ κιγκλιδωτὸν ξύλινον διαχώρισμα τοῦ κήπου καὶ πρὸς στιγμὴν ἔστη περιφῶν βλέμματα μελαγχολικὰ ἐπὶ τοῦ κήπου καὶ τῆς προσόψεως. Ταυτοχρόνως τὴν φυσιογνωμίαν του ἤρχιζε νὰ σκιαζῇ νέφος θλίψεως καὶ ὥσῃ ὑπείκων εἰς τὴν δύναμιν ἀκαταβλήτου αἰσθήματος ἔμεινεν ἐκεῖ ἀκίνητος ἀμυχανῶν καὶ συνέχων τὴν ἀναπνοήν του, ὡς κακοῦργος μετὰ φόνον. Νέα πάλη πεισματώδης διεξήγετο ἐν ἑαυτῷ ἐν αἰσθημα οἰκτρῶς λησμονηθὲν ἐξανίστατο νῦν δικαιωματικῶς ζητῶν νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν φυγαδευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας κυριαρχίαν του. Ἐνα αἰσθημα, τὸ ὅποιον ὡς εἶχε καλύψει τῆς λήθης ἡ τέφρα ἀνετινάχθη τώρα αὐθόρμητον καὶ ἐπιβλητικὸν διεκδικῶν τὴν καταληφθεῖσαν ἐν τῇ καρδίᾳ του θέσιν. Ἡ πατρικὴ στοργὴ ἐλαφρὰ πνοὴ παρασυρθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τοῦ θυελλώδους ἀνέμου μετεβάλλετο ἤδη ἐν ἑαυτῷ εἰς ὀρμητικὴν καταιγίδα ἀπειλοῦσαν νὰ καταπνίξῃ τοὺς κυριάρχους της. Ἀναμνήσεις γλυκαί, κόσμος παρελθόντων ὀνείρων ἡ παιδικὴ του ἐποχὴ ἡ ζωὴ καὶ ἄφροντες, ἦν δὲν παρηνόχλει τῶν σκέψεων ἡ ὁρμὴ ἀνεπολεῖτο τώρα ὡς ἐν καλιδόσκοπῳ ἐν τῇ ψυχῇ του εὐφρόσυνος ὑπὲρ ποτὲ καὶ γλυκεῖα. Καὶ τὸ βλέμμα του βεθυισμένον ἐπὶ τοῦ πλήρους ἀναπολήσεων κισκίου ἀνεδίφα εἰς τὸν νοῦν του σελίδας παρελθόντος χαρίεντος, εἰς τὰς ὁποίας προσηλοῦτο μετὰ πικρίας. Ἐνεθυμείτο τώρα ὁποίας ἐπιχαρίτους στιγμὰς ἀπελάμβανεν ὅταν ὁ πατὴρ του μὲ τὸ ἔσκει γελαστὸν πρόσωπόν του τὸν ἐσφίγγεν εἰς τὴν ἀγκάλην του, τὸν ἀνεβίβαζεν εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ κισκίου καὶ ἐκεῖ δεικνύων εἰς αὐτὸν τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις του, τὸν συνεβούλευε μὲ ζηλευτὴν φροντίδα καὶ τῷ ἔλεγε :

— Παιδί μου βλέπεις πόσα μεγάλα κτήματα ἔχεις . . . ! λοιπὸν κύτταξε νὰ γίνῃς καὶ σὺ μεγάλος! . . .

Ἐνεθυμείτο μὲ πόσῃν ζωηρότητι ὁ πατὴρ του τῷ προσέφερεν τὰς λέξεις αὐτὰς ἵνα τὰς ἐνστερνίσῃ ἐν τῇ ψυχῇ του ἵνα τῷ γεννήσῃ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν πρὸς τὸ καλὸν του!

Καὶ αὐτός ; . . . Αὐτὸς εἰς ἀντάλλαγμα τῶν τόσων θυσιῶν του, τῶν τόσων ὑπὲρ αὐτοῦ μεριμνῶν, δὲν ἤρκει μόνον ὅτι εἶχε ἀποσπάσει ἐκ τῆς καρδίας του χάριν μιᾶς γυναικὸς τὸ ὑπέρτατον ἱερὸν αἰσθημα τῆς πρὸς τὸν πατέρα του τώρα εὐγνωμοσύνης, ἀλλ' ἐπανήρχετο νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πατρὸς του τοῦ μετὰ τόσου πόθου ἀναμένοντος αὐτὸν ὅπως τῷ φαιδρύνῃ τὰ γηρατεῖά του, πρᾶξιν ἐπονείδιστον, τὴν πώλησιν τοῦ μεριδίου του.

Καὶ αἱ σκέψεις αὐταὶ διήρχοντο ἀλλεπαλλήλως πρὸ τοῦ νοός του ὀρμητικαὶ καὶ θλιβεραὶ, συνθλίβουσαι τὴν καρδίαν του, πιέζουσαι τὴν ψυχὴν του.

Καὶ ἦτο μὲν φύσεως ἀληθῶς ἐντίμου καὶ ἐναρέτου ὁ Νίκος. Ὁ ἐν Ἀθήναις βίος του παρήρχετο ἐν ἄκρῃ ἡσυχίᾳ καὶ τάξει, ἀπετέλει δὲ ἴσως μόνον ἐξαίρεσιν ὡς πρὸς αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν συμφοιτητῶν του. Ἀναίσχυντοι διασκεδάσεις, καφφενεῖα, χαρτοπαίγνια καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ μιάσματα μὲ τὰ ὅποια εἶναι γεμάτη ἡ κοινωνικὴ ἀτμοσφαῖρα τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὰ ὅποια ἀμβλύνουσι καὶ μωραίνουσι τὸν νοῦν, παραλύουσι τὸ σῶμα καὶ ἀναίσχυντοῦσι τὴν ψυχὴν εἶχον ἀποσκορακισθῇ ἐκ τῆς καρδίας του καὶ μόνον εὐχαρίστησιν ἡσθάνετο εἰς τὴν μελέτην εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὸν ἔρωτα.

Ἡδύνατο τώρα μὲ πρόσωπον καθαρὸν καὶ ψυχὴν ἀγνήν καὶ ἀθῶαν ὡς κρίνου ν' ἀσπασθῇ τὸν πατέρα του καὶ μὲ σθένος ἀνθρώπου ἐντίμου καὶ εὐσεβοῦς νὰ τῷ εἴπῃ :

— Πατέρα, ἠκολούθησα τὰς συμβουλὰς σου. . . Ἡ καρδιά μου εἶναι ἀμόλυτος ἀπὸ τοὺς δηλητηριώδεις ῥύπους τῶν Ἀθηνῶν! . . .

Ἀλλ' ὅχι . . . Ὁ Νίκος οὐδὲ κἂν τὰ ἐσκέπτετο αὐτὰ διότι τὴν ἀρετὴν τὴν ἐθεώρει ὡς ἀπαραίτητον καθήκον παντὸς νέου, καὶ οὐδὲ κἂν ἐφάνταζετο δι' ἡδύνατό ποτε ὁ πατὴρ του νὰ συλλάβῃ ἰδέαν περὶ τοῦ ἐναντίου.

Αἱ πικραὶ τὰς ὁποίας ἐδοκίμαζε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Νίκος εἶχον τὴν ἀφετηρίαν των ἄλλοθεν. Ἡ πρώτη του σκέψις, ἡ πρώτη θλίψις ἦν τῷ διήγειρε ἡ τύψις τοῦ συνειδότος ἐνεκα τῆς λήθης δι' ἣς εἶχε περιβάλει ἐν Ἀθήναις τὴν πατρικὴν ἀγάπην παρῆλθεν ἤδη ὡς ζεφύρου πνοή. Ἡδη στιγμιαίως μία ἄλλη σκέψις ἐπελθοῦσα, μία λύπη βαρεῖα προσερχομένη ἐκ συγκρούσεως δύο θελήσεων ἐβασάνιζε τὸν νοῦν του. Μόνον ὄνειρον τοῦ πατρὸς του ἦτο νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν του ἀποκαθιστάμενον εἰς τὸ χωρίον του, ἐπιβαλλόμενον εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν χωρικοὺς καὶ ἀσπαζόμενον τὸν πολιτικὸν ἀγῶνα. Τοῦτο θὰ τῷ ἦτο εὐκολον διότι καὶ περιουσίαν μεγάλην εἶχε καὶ ψυχὴν καλοκάγαθον δυναμένην νὰ ἐμποιήτῃ σεβασμὸν καὶ ὑπόληψιν εἰς τοὺς χωρικοὺς. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως μία ἄλλη ἀπαιτητικὴ θελήσις συνεκρούετο πρὸς τὸ ὄνειρον αὐτοῦ τοῦ πατρὸς του. Ἡ προσφιλέτης τοῦ Νίκα μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀφίσῃ οὐδέποτε τὰς Ἀθήνας τοῦ τῷ εἶχεν ἐπιβάλει νὰ πωλήσῃ τὴν ἀνάλογον περιουσίαν του καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς αὐτὰς ὅπου θὰ ἔστηνον τὸ κλωβὸν τῆς εὐτυχίας των. Οὕτω αἱ θελήσεις, τοῦ πατρὸς του καὶ τῆς λατρευτῆς του συνεκρούοντο. Ἐὰν ἡσπάζετο τὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς του ἐγκατέλειπε τὸν ἔρωτά του, τὸ πᾶν, αὐτὸν τὸν ἑαυτὸν του. Ἐὰν προσέτιμ τὸ δεύτερον τότε θὰ ἐφαίνετο ἀχάριστος υἱός, θὰ διέψευδε σκληρῶς τὰς ἐλπίδας τοῦ πατρὸς του. Παντοῦ ὅπου ἔστρεφε τὸν νοῦν του χάος ἀπέραντον, ἄβυσσος ἱλιγγιώδους παρουσιαζέτο. Πρὸς στιγμὴν τὰς λαβρινθώδεις αὐτὰς σκέψεις ἐκάλυψε πέπλος γαλήνιος καὶ ἀκύμαντος, ἡ μορφή τῆς Νίνας. Ἀστραπιαία χαρὰ ἐφώτισε τὸ πρόσωπόν του Ἐστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ὑπὸ τὸ κράτος ὀρμητικῆς σκέψεως ἐκινήθη ὅπως φύγῃ ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας του ὅπως ἐκρίζωσῃ ἐκ τῆς καρδίας του πᾶσαν πρὸς τὸν πατέρα του ἀγάπην καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Νίνας του εὖρη τὴν λήθην καὶ τὴν ἀνακούφισιν ἐκ τῶν σκληρῶν δοκιμασιῶν του.

Πλὴν φωνὴ ἀσθενῆς ἀντήχησεν αἰφνιδίως εἰς τὴν καρδίαν καλοῦσα αὐτόν.

— Υἱέ μου ! . . . ἀγαπητέ μου Νίκο ! . . . μὲ ἀφίνεις ! . . .

Δὲν ἐδοκίμασε πλέον ν' ἀντιστῇ. Ἐστράφη ἀποτόμως, ὠπλίσθη διὰ γενναίας ἀποφασιστικότητος καὶ ὀρμήσεως εἰς τὴν οἰκίαν του, ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐκθάμβου καὶ ὀλίγου δεῖν νὰ λιποθυμήσῃ ἐκ χαρᾶς πατρὸς του ἀναφωνῶν διὰ φωνῆς πλήρους χαρᾶς ἅμα καὶ ἀδιαφνοῦς θλίψεως.

— Πατέρα μου ! . . . πατέρα μου ! . . .

(ἀκολουθεῖ)

Ἄλ. Ἀναγνωστόπουλος.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΗΣ

Γεμάτος χαράν και με άφελή χάριν μου διηγείτο ο παιδικός μου φίλος όλα τα περιστατικά, τα οποία του συνέβησαν από τον καιρόν που έφυγε, και μου εξιστορούσε με μαθηματικήν ακρίβειαν όλες τας περιπετείας και τέρψεις, που έδοκίμασεν ύστερα από δέκα χρόνων ξενητιάν.

Έκαθήμεθα κοντά εις την παραλίαν, μέσα στη με λαγχολική γλύκα του φθινοπώρου, έρωτώντες ο ένας περί του άλλου, με ίσον ενδιαφέρον, καταγοητευμένοι από την ευχάριστον συντροφιάν μας κι' από την δροσεράν αύραν της θαλάσσης, που εξέδιπλωνε απαλά και ήρεμα τα κύματά της μ' ένα υπόκωφον φλοίσβισμα εις την άμμουδιάν. Νάματα ρέμβης εξεχύνοντο εκ του όριζοντος εις την ψυχήν μας και τα τελευταία του ήλιου χρώματα έβαφαν με πορφύραν τας κορυφάς των άπέναντι βουνών.

Ουδέποτε άλλοτε είχα ένθυμηθή τον σύντροφον των νεανικών μου χρόνων τόσο ένθουσιασμένον και όμιλητικόν εξηπλωμένον ναχωλώς επάνω στο κάθισμά του, δέν είξευρω με ποίον τρόπον και με τίνας λέξεις να μου παραστήσω ζωηρότερα τα διάφορα έπεισόδια που παρετήρησε κατά το τελευταίον μακρινόν του ταξίδι. Και έπερνούσαν ούτω αι ώραι μας γρήγορα εις φαιδράν συζήτησιν, την όποιαν έδημιούργει ή εμπνευσμένη ευγλωττία του φίλου μου, όστις χαρούμενος πάντοτε και γελαστός μου περιέγραφε τας φυσικάς καλλονάς των έπισημοτέρων πόλεων της Ανατολής, έν φ' πυκνός ο κόσμος των περιπατητών της παραλίας, κάτηρχετο και μετ' όλίγον ή προκυμαία παρίστα αληθή κομποπλημύραν.

Και παρηκολούθει ο ξενητεμένος φίλος μου με βλέμμα ευτυχίας και αναγαλλιάσματος όλον εκείνο το ανθρώπινο ρεύμα που επηγαίνονήρχετο ευθυμον πάντοτε και έγύριζε άθελα ο νοός του πάλιν στα μακρινά τα περασμένα χρόνια του παιδικού του βίου, τανάμυχτα με τας άναμνήσεις των γλυκυτέρων ώρών της ζωής, έρριχνε το βλέμμα του στο παρελθόν κι' άνεπόλει όλα τα λησμονημένα των είκοσι του χρόνων, κι' άφινε τα μάτια της ψυχής του ελεύθερα να πετούν εξαλλα εις άλλους καιρούς, ποθοῦσε ένα ώραϊον άλλοτε, ότε τα πάντα γύρω του έμειδιών, έγέλων κι' έψαλλον τόσο άρμονικά. Είχε διακόψει προς στιγμήν την όμιλίαν και ήτο βυθισμένος ολοκληρος σε μία σιωπηλή λατρεία, σ' ένα ρεμβασμόν άτελεύτητον. Έφαινετο ότι παρηκολούθει κάποιαν σκέψιν, ή όποιά, την στιγμήν εκείνην τον έβασάνιζε, σαν να εκάλει μέσα από τα βάθη του άπείρου κάποιαν λησμονημένην έποχην εις τον νούν του — και μία πολύ παράδοξος άνησυχία διεκρίνετο στα μάτια του, προδίδουσα συγχρόνως βαθύ παράπονον, ένα πόνον πικρόν που έφώλιζεν έντός του..

* *

Έξαφνα δύο άτομα επέρασαν εμπρός μας και εκάθισαν άπέναντί μας. Το ένα ήτο νέος ηλικίας όχι μεγαλειτέρας των τριάντα ετών με ζωηρά χαρακτηριστικά, και το άλλο μικρό κοριτσάκι μικρότερο των όκτω χρόνων.

Παράδοξος ταραχή και κάποιαν μυχία συγκίνησις παρετήρησα να καταλαμβάνη τον φίλον μου εις την έμφάνισιν των προσώπων εκείνων και εις άκρον ιδίως έλικυσε την προσοχήν του και περιέργειαν το μικρό εκείνο

κοριτσάκι, από το όποιον δέν ήμπορούσε να ξεκολλήση τα μάτια του. Ήτο ένας εξαδελφός του, ο όποιος πρόόλίγων μηνών είχε στερηθή της συζύγου του και ήτο μόνος μετά του μικρού του τέκνου.

Ο φίλος μου έγένετο ευμένεστατα δεκτός από τον εξαδελφόν του και εκάθησαν πλησίον του. Το κοριτσάκι το όποιον χαριέστατο και δροσερό την στιγμήν εκείνην κατεγίνετο μετά της παιδικής του μανίας να συλλάβη μίαν πολύχρωμον πεταλοῦδαν, έτρεξεν άμα το εκάλεσαν να χαιρετίσει τον άγνωστον θεϊόν του, ο όποιος ώρμησε σχεδόν και το άρπαξε με συγκίνησιν και το έσφιξε στην άγκαλιά του σπασμωδικά. Του βγάλε από το ξανθό του κεφάλι το καπέλλο του που ήτο κατάφορτον από άσπρες βιολέττες και κόκκινα τριαντάφυλλα, το εκάθησεν ύστερα στα γόνατά του, το ήτένισε θλιμμένα με βλέμμα άχόρταγον, κι' άρχισε να το φιλή λαχταριστά στο πρόσωπον, στο στόμα, και στα μάτια του τα πρόσχαρα και γεμάτα φώς. Ασύτρεσε την ώραν εκείνην όλα τα φίλτρα κι' όλα τ' άτίμητα δώρα της φιλοστοργίας, δίχως να δίδη καμμίαν προσοχήν ούτε εις έμένα, ούτε εις τον πατέρα του.

Κι' ένιωθε όταν το φιλούσε, να βγαίνει μαζί με τα φιλά εκείνα κάποια γλυκυπικρο άνατριχίασμα μέσ' από τά πόκρυφα βάθη της ψυχής του, να του θερμανή ολο το κορμί, κι' άγροικοῦσε μέσα του κάποια γλυκειά φωνούλα να του λέγη σιγά-σιλά, σαν κάποια μακρινή ήχώ άγγέλων: Βλέπεις, πόσο μοιάζει της μάνας σου; . . . Βλέπεις πόσο μοιάζει εκείνης; . . .

Εκείνο ευχαριστημένο κατ' άρχάς από την περίπτωξιν του ξένου, έφαινετο ύστερον στενωχωρημένοι, κα τάθωα παιδικά του μάτια ήσαν καρφωμένα επάνω στην πεταλοῦδα, ή όποιά κουρασμένη τώρα είχε σταθή επάνω σε μία πέτρα.

* *

Μετά μίαν ώραν τα νεόφθαστα πρόσωπα άνεχώρουν και ο φίλος μου άφ' ου και πάλιν τα έχαιρετίσε θερμώς, επανήλθε κι' εκάθησε πλησίον μου. Με έκπληξιν μου όμως παρετήρησα αυτόν ωρρόν και ήλλοιωμένον! — Δέν μου είπε τίποτε, έστήριξε μονάχα το κεφάλι του επάνω στο χέρι του άκίνητος και γεμμένος προς το έδαφος. Όλη ή προτέρα του χαρά και ευθυμία εκάθησαν διὰ μιάς. Η σιγή, ή γαλήνη, και ή μέθη που έφιλοδώρει τόσο πλούσια ή δροσερά εκείνη φύσις, άπετέλουν ριζικήν αντίθεσιν προς την ψυχολογικήν κατάστασιν του φίλου μου. Βαθεία λύπη είδα να ζωγραφίζεται γύρω στο πρόσωπόν του, μαζί με κάποιαν έκφρασιν όδύνης κι' ένδομύχου σπαραγμού. . . .

Αυτός όστις πρό μικρού απελάμβανε με πλήρη ψυχικήν γαλήνην το άρωματισμένο τσιγάρο του ένείχε τώρα κάτι τι το άπείρως θλιβερόν και το άορίστως πένθιμον. Θά έλεγέ τις, ότι τα πρόσωπα εκείνα έσυραν μαζί τους αίχμάλωτον — σαν τις νεράιδες των παραμυθιών — την φωνήν του φίλου μου. κι' έφυγάδευσαν για πάντα την πλουσίαν φαιδρότητά του. Δέν είξευρα τί να μεταχειρισθώ, πώς να τον άποσπασω από την μελαγχολικήν την στυγνήν εκείνην σιωπήν.

Έξαφνε ύστερα από άρκετήν ώραν διακόπτει εκείνος πρώτος την σιγήν μ' ένα βαρυστέναγμα, το όποιον έφάνη ως να έγλύστρησε μέσ' από τα φυλλοκάρδια του. Το χέρι του άτονον έπασεν επάνω στο τραπέζι. — Ωσαν να έκλοπη κάποια κλωστή πουτό συνεκράτει, έσήκωσε άλαφιασμένο το κεφάλι του ψηλά, σαν να εξύπνησε από

κανένα βαρύν επιάλτην, μ' εκύτταξε κατάματα μ' ένα τέτοιο παράξενο βλέμμα, που έχαμήλωσα τα μάτια μου, χωρίς να είμπορώ να τον άντικρύσω, και με φωνήν παρπόνου, φωνήν παλλομένην από άδιόρατον συγκίνησιν, γυρίζει και μου λέγει:

— Ε, φίλε μου, θα θυμάσαι βέβαια την ιστορίαν εκείνην, το δράμα, για να είπω καλλίτερα, εκείνο το θλιβερό του έρωτά μου με την δυστυχισμένη την Άγνή. Έπέρασαν από τότε δέκα χρόνια, και όμως νομίζω πως ακόμα είμαι στο γλυκοχάραγμα των πόθων μας, πως ζούμε στο μεσουράνημα άκόμη της ευτυχίας μας, μέσα στο γλυκό το διαρκές όνειρον της αγάπης μας — το όποιον μάς το εκόρπισαν τόσο άμείλικτα οι βιωτικοί άνεμοι, και μάς το ένέκρωσε τόσο άδιάφορα ένα βαρύ κτύπημα θανάτου! Ω, πόσον αισθάνομαι τον έκυτόν μου ένοχον διὰ την πράξιν αυτήν. Αναθεματώ άδιάκοπα την ήμέραν, που έρριζώθη εις την ψυχήν μου ή κατηραμένη εκείνη άπόφασις να φύγω.

Το κοριτσάκι εκείνο που έβλεπες πρό όλίγου είναι Έκείνης, ναι, είναι της Άγνης!

Εκείνης που την επότισα τόσας πικρίας και της έδειξα τόσην περιφρόνησιν όταν έζούσε. Δέν είξεύρεις πόσον της μοιάζει; είναι άπαράλλαχτο. Ένόμισα άμα το είδα, πως ξαναγύρισεν έξαφνα εμπρός μου ο πανέμορφος εκείνος άγγελος, ο όποιος τόρα έφυγεν εξ αίτίας μου σ' άγύριστο ταξίδι του χαμού. . . .

Κι' όλη ή θλίψις που έκρατούσεν έως τώρα κρυμμένη μέσα του, εξέσπασεν άκράτητη, όρμητική και τα δάκρυα ήρχισαν άφθονα να τρέχουν από τα μάτια του. Έδοκίμασα να τον παρηγορήσω, αλλά μάταια, δέν το κατόρθωσα. Κι' έξαφνα σά να έλθσμονήσε πώς ήσαν και άλλοι άνθρωποι κοντά μας, έδραξε με νευρικήν παραφοράν το χέρι μου με το δικό του και με φωνήν μισοπνιγμένην από θυμόν εκραύγασεν:

— Είμαι ένοχος! Είμαι γ' ου φονεύς της άθώας εκείνης και θα φέρω πάντοτε άκόμητον την τύψιν της συνειδήσεως που έσωρεύθη μέσα εις την ψυχήν μου. Υπήρξα ο άσπλαχνος χάρος του πτωχού εκείνου πλάσματος, το όποιον έθυσίασεν όλας την ζωήν του για μένα, και υπέφερεν άγογγύστως όλα τα μαρτύρια, όλες τας επαναστάσεις της καρδιάς του! Θυμάσαι πόσο μ' άγαπούσε, πόσα δάκρυα έχυσε, όταν έμαθε την ακλόνητον και τελειωτικήν άπόφασιν μου. Ω! ποτέ δέν θα ξεχάσω το άλθσμονήτο εκείνο βραδυόν, που γονατισμένη μπροστά μου με παρεκάλει με σταυρωμένα τα χέρια να μη φύγω!

— Μη φύγης, μουλεγε, με δάκρυα στα ώραϊά της μάτια, μη φύγης γιατί αν θα φύγης έγώ θα πεθάνω.

Κι' ένα πρωί, που μόλις έροδοφώτιζεν ή αύγή κι' άρχιζεν ο ήλιος να ρίχνη τις χρυσαφένιες του άχτίνες, ή Άγνή μου ήταν νεκρή! Δέν μπόρεσε ν' άνθέξη περισσότερο τας όδύνας, τας στενωχωρίας και τας βασάνους της ψυχής της, ή τελευταία μου μάλιστα έπιστολή και ο γάμος εκείνος που έκαμε χωρίς την θέλησιν της, την έδωκεν μίαν ώρα προτήτερα στα χέρια του θανάτου!

Και σήμερα που είδα το κοριτσάκι, το ρόδον εκείνο το άνάνοικτον, το γεμάτον μερίδιμα και άγνότητα, έννοιωσα σαν κάποιο κρύο μαχίρι να μου περάση ολο το κορμί, ξάναψε μέσα μου όλος ο παλαιός μου έρως, μου ξεθαψεν όλη τα λαχτάρα της νεότητος μας από τα σκορπισμένα έρείπια των πεθαιμένων ευτυχιών, μου ζύπνησεν ολο το θλιβερό δράμα της αγάπης μας την έτρέφαμεν

τόσα χρόνια με το πολύτιμο αίμα της καρδιάς μας, και ή όμοία, άλλοίμονο, τώρα έσταμάτισε μ' ένα τέλος τόσο άπότομον, τόσο μαρτυρικόν.

Κι' έκτύπησεν έξαφνα με δύναμιν τα στήθη του τα πονεμένα, ένφ στα γυαλιστερά του μάτια έτοξεύθη μία άγρια άστραπή — ή τελευταία αναλαμπή μιās ζοφεράς θυέλλης που έβογγοῦσε μανιασμένη έντός του.

Υπεχώρησα με φόβον και δέν είξευρα τί να υποθέσω, που να άποδώσω την άγριότητα του προσώπου του, την παράδοξον εκείνην λάμψιν των ματιών του, ήτις με κατέπληξεν. Ο τόσον πρό όλίγου διασκεδαστικός φίλος μου, ο αισιόδοξος εκείνος και άκούραστος πάντοτε, να μεταβληθή τόσο άπότομα εξ αίτίας της παρυσίας δύο προσώπων! Μία τρομαχτική υποψία έστυλάνετο εμπρός μου και μου τυραννοῦσε τον νούν κι' έβασάνιζε τας σκέψεις μου. * *

Έγνώριζα βεβαίως ολοκληρον την άνωτέρω ιστορίαν του φίλου μου, και ένθυμούμαι είσέτι όλον το στάδιον του περιπετειώδους έρωτός του, αλλά ποτέ δέν έφαντάσθηκα πως ο έρως εκείνος ο παμπάλαιος θα ύφίστατο άκόμη εις την καρδίαν του θερμός και άσβεστος. Όλοι όσοι τον έγνωρίσαμεν, έννομίζομεν ότι ο έρως εκείνος θα ήτο από τους συνήθεις έρωτας των δεκαοκτώ ετών, οίτινες οὔδεν άλλο είναι παρὰ αι στιγμιαία εκείναι και παροδικαί της νεότητος εξάψεις, αίτινες καταστέλλονται σιγά-σιγά και λησμονοῦνται ύστερα μάλιστα από τώτων χρόνων ξενητιάν.

Δυστυχώς όμως δέν συνέβη το ίδιο και εις τους δυστυχισμένους φίλους μας: ο έρως των ήτο φλογερός, αι καρδίαι των είχαν τόσο σφιχτά συνδεθή, τόσο βαθειά είχε ριζοβολήσει μέσα εις την ψυχήν των το αίσθημα της αγάπης, ώστε μονάχα ο θάνατος θα μπορούσε να το μηδενίση, να λύση αυτός μόνος τα άόρατα εκείνα δεσμά. . . .

Και ή σκηνή που έλαβε χώραν άνωτέρω εις την παραλίαν και ή τακτική — όσον και άνύποπτος — συναναστροφή του εξαδελφου του, συνοδευομένου άείποτε μετά του μικρού του κορασίου, δέν ήδύναντο παρὰ να τον έξαναγκάσουν τον φίλον μου να φύγη μιά ώρα άρχίτερα από την πατρίδα του, ν' αφήση τους τόπους εκείνους τους σπαρμένους από δάκρυα και πόνους της ψυχής, και να εγκατασταθί εις Αθήνας.

Με λύπην του όμως παρετήρει, ότι όσάκις άπεφάσιζε την άναχώρησιν του, άνέβαλε αυτήν δι' άλλην ήμέραν, ευθύς άμα άνελογίζετο το κοριτσάκι εκείνο, και τουτο εξηκολούθει να γίνεται συχνότατα. Ευτυχώς όμως μία σύμπτωσις άρκετά ευνοϊκή διὰ τον φίλον μου, μία δηλ. άπόφασις που συνέλαβεν ο εξαδελφός του έχρησίμευσεν ως άπαλλαγή των βασάνων του, ως πραγματοποίησης τέλους της άναχωρήσεώς του, που τόσον θερμώς την έπεθύμει.

Ο εξαδελφός του έπειδή επρόκειτο να έλθη εις δεύτερον γάμον, και μη θέλων από την μεγάλην αγάπην του να πέση το τέκνον του εις τα χέρια της κακής πάντοτε μητρυιάς, παρεκάλεσε τον φίλον μου, εάν έδέχετο να λάβη μαζί του κατὰ το εις Αθήνας ταξιδιόν του και την Στέλλαν — ούτω εκκαίετο το κοριτσάκι — και έσπαγγή αυτήν εις κανέν παρθηναγωγείον μέχρι της ένηλικιώσεώς της. Ο φίλος μου, του όποιου φαντάζεσθε τώρα την άνέλπιστον χαράν του, προθυμότατα έδέχθη να λάβη μαζί του την Στέλλαν. Και ούτω μετ' όλίγας

ἡμέρας ἐν μέσῳ βαθείας συγκινήσεως ἀποχαιρετοῦσα τὸν φίλον μου, ὅστις ἀνεχώρει γεμάτος χαρὰν διὰ τὰς Ἀθηνάς, κρατῶν σφιχτὰ στὴν ἀγκαλιά του τὴν Στέλλαν, ἀπαράλλακτα, ὅπως ἡ μητέρα τὸ βρέφος της, καὶ συγκινημένος ἐπέστρεψα στὸ σπίτι μου.

Πέρασαν ἀπὸ τότε χρόνια πολλά, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων δὲν παρέλιπε ὁ παιδικός μου φίλος νὰ μοῦ γράφῃ τακτικὰ καὶ νὰ μὲ κρατῇ ἐνήμερον πάντα περὶ τῆς προόδου καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς Στέλλας.

Ἐξάρνα μανθάνω μίαν ἡμέραν πῶς ὁ πατὴρ της ἀσθενεῖ σοβαρὰ, μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας τὸν συνωδεύσαμεν εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν του.

Ἵστερα ἀπὸ λίγας ἡμέρας λαμβάλλω ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν φίλον μου, εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ τῶν ἄλλων μοῦ ἔγραφε: «... Μοῦ γράφεις πῶς ἀπέθανε ὁ πατέρας τῆς Στέλλας, ἐλυπήθηκα γι' αὐτὸ κατάκαρδα· δὲν γνωρίζεις ὅμως πόσον εἶμαι ἐνθουσιασμένος ποῦ δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἄλλος νὰ μεριμνήσῃ γι' αὐτὸ τὸ δυστυχημένο κορίτσι. ὦ! δὲν φαντάζεσαι πόσον ὠραία ἔγινε τώρα ἡ Στέλλα, μεγάλωσε ἀρκετά. Τὴν βλέπω τώρα τέλεια γυναῖκα μ' ὅλα τὰ θέλητρα καὶ τίς χάρες τῆς μητέρας της. Τῆς μοιάζει καταπληκτικὰ, θαρρῶ πῶς ἔχω μπροστά μου τὸ φάντασμά της—τὸ φάντασμα τοῦ πρώτου ἔρωτός μου. Θὰ μοχθήσω, θὰ ἐργασθῶ μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις δι' αὐτήν, θ' ἀφιερῶσω ὁλόκληρη τὴν ζωὴν μου εἰς τὸ μέλλον διὰ νὰ ἐξασφαλίσω μόνον τὴν εὐτυχίαν τῆς Στέλλας. Θέλω νὰ ἐξαγνίσω τὸ ἔγκλημά μου, ν' ἀνακουφίσω εἰ δυνατόν ὀλίγον τὴν συνείδησίν μου, κι' ἂν δὲν ὑπῆρξα ποτὲ συζυγὸς τῆς μητέρας της, θὰ γίνω τώρα.... ἀληθινὸς πατέρας της».

Τάκης Κονόρθος

ΠΟΙΚΙΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Φυτόν ἔμψυχον.

Εἷς τινὰς χώρας τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας παρετηρήθη ἐσχάτως φυτὸν τι λίαν παράδοξον ἐφελκύσαν τὰ μέγιστα τὴν προσοχὴν τῶν φυσιοδιφῶν καὶ φυσιολόγων. Τὸ φυτὸν τοῦτο φύεται κατὰ τὸ θέρος καὶ πρασινίζει τὸν χειμῶνα, ὡς καὶ τὸ Σινικὸν ὄνομά του, δηλοῖ τὴν ιδιότητα ταύτην· Ja-tsa-tomchong.

Κατὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ ἔαρος εὐρίσκουσιν ἐξηρημαμένην ἐκ τοῦ μίσχου διαφόρων φυτῶν, εἰδὸς τι νύμφης, ἣτις μεταμορφοῦται μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Ἀλλὰ τὸ μεταμορφούμενον δὲν εἶναι οὔτε ψυχὴ, οὔτε μυῖα, οὔτε ζωῆριόν τι τοῦ εἶδους τούτου. Παράγει ρίζαν ἀνοίγει καὶ ἐκκολάπτει ὠραιότατον ἄνθος μετ' ἐλαφρῶν πετάλων ὡς τὰ πτερὰ τῆς ψυχῆς, πεποικιλμένων διὰ τῶν μᾶλλον ζωερῶν καὶ θελκτικωτάτων χρωμάτων.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐξέφερε τὴν τελευταίαν αὐτῆς γνώμην· τίς οἶδεν ὅμως ἂν ἐν τῷ μέλλοντι δὲν ἀνακαλύψῃ ὅτι καὶ τὰ φυτὰ αἰσθάνονται καὶ πονοῦσιν ὡς οἱ πολυώνυμοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Ζωϊκοῦ Βασιλείου.

Περὶ προϋνάλξεως τῶν σπόρων τῶν ἀγρῶν ἀπὸ τῶν κοράκων.

Πολλὰ εἶδη κοράκων, ὡς ἡ κορώνη (κοροῦνα), ἡ κίσσα (καρακάξα, κάρυα κλπ.) φέρουσι μεγάλαν καταστροφὰς εἰς τοὺς ἀγρούς τῶν σιτηρῶν, εὐθὺς μετὰ τὴν σπορὰν καὶ ὅταν ἀκόμη ἄρχονται οἱ σπόροι νὰ ἀναβλαστάνωσιν, ὁπότε σκάπτουσι τὴν γῆν διὰ τοῦ ράμφους, ἐκθίπτουσι καὶ τρώγουσιν αὐτούς. Γὰρ ὁ Florent Chassant συμβουλεύει εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ μεταχειρισθῇ τις τὸ ἐξῆς μέσον. Ἐντὸς ἡμισείας ὁκτῆς ὕδατος βράζει τις ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν 50—75 δράμια ἐμετικῶν καρῶν (ζητήσατε εἰς φαρμακεία *peix vomiques*) καὶ ἔπειτα ρίπτει ἐντὸς τοῦ ὕγρου 150 περίπου δράμια σίτου καὶ ἀναμιγνύει καλῶς ἐπὶ 5 λεπτά. Διὰ κοχλιαρίου ἐξίγει ἐκ τῶν κόκκων τούτων τοῦ σίτου καὶ ρίπτει ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ ἀπὸ ἀποστάσεως εἰς ἀπόστασιν. Ὅταν θὰ πέσῃ τὸ σμῆνος τῶν κοράκων εἶναι εὐκόλον νὰ φάγωσιν ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἐκ τῶν σίτων τούτων, ὁπότε οὗτοι μεθύουσι καὶ δὲν δύναται εὐκόλως νὰ πετάξωσι. Συλλαμβάνονται τότε οἱ ὀλίγοι αὗτοι πρὶν προφθίσωσι ν' ἀπομακρυνθῶσι καὶ ἐμβαπτίζονται ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐν τῷ πυκνῇ διαλύσει εἰς τὸ ὕδωρ θειικοῦ χαλκοῦ (γαλαζόπετρος), ἵνα μὴ σήπωνται εὐκόλως καὶ ἵνα μὴ τρώγονται ὑπὸ τῶν σαρκοφάγων. Οἱ κόρακες οὗτοι δένονται ἐκ τῶν ποδῶν ἐπὶ πασσαλίσκων, οἱ ὅποιοι ἐμπήγονται εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ ἀγροῦ. Τὸ ράμφος τῶν πτωμάτων αὐτῶν τοποθετεῖται ἐστραμμένον πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν πνέουσι συνήθως οἱ ἄνεμοι. Ἐκτείνουσι τὰς πτέρυγας καὶ τὴν οὐρὰν αὐτῶν, εἰς τὸ ἄκρον τῶν ὁποίων κολλῶσιν ὀλίγον χῶμα. Ἄλλους ἐκ τῶν κοράκων τούτων τοποθετοῦσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγροῦ δίδοντες εἰς αὐτοὺς παρομοίαν θέσιν. Σὰς ἐγγυῶμαι, λέγει ὁ προτείνων τὴν ἄνω μέθοδον Γάλλος, ὅτι ἀπὸ τότε πλέον τὰ σμῆνη τῶν κοράκων, τὰ ὅποια θὰ διέρχωνται ὑπεράνω τοῦ ἀγροῦ δὲν θέτουσι πᾶσα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Σ.Θ.

ΔΑΦΟΕΙΑΙ

Ἡ ὠραία γυνή, εἶπεν ὁ Fontenelle, εἶναι ὁ παράδεισος τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ Ἄδης τῶν ψυχῶν, καὶ τὸ καθαρτικὸν τοῦ βαλαντίου.

Ἡ σιωπὴ εἶναι τὸ πνεῦμα τῶν ἀνοήτων καὶ μία ἀρετὴ τοῦ φρονίμου.

Οὐδεὶς εἶναι εὐχαριστημένος ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ κανεὶς δυσχερεστῆς ἐκ τοῦ πνεύματός του.

Ἡ ἀρετὴ ἄνευ χρημάτων εἶναι ὁμοία πρὸς ἐπιπλον ἄχρηστον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὦχ, αὐτὰ τὰ νέα ὑποδήματα, τί μαρτύριον κατὰ τὰς πρώτας τρεῖς ἡμέρας. Εἶναι τόσο στενὰ.

Καὶ ὁ κ. Κουτεντιὰδης.

— Περύεργον. Καὶ δὲν τὰ φορεῖτε τὴν τετάρτην ἡμέραν;

✕

Ἡ κ. Μ. ἐπιστρέψατο ἐκ τῆς ἐξοχῆς, εἰς ἣν εἶχε μεταβῆ μόνη, παραπονεῖται διὰ τὴν ψυχρὰν ὑποδοχὴν τοῦ συζύγου της.

— Πᾶς, λέγει αὕτη, οὐδὲ μίαν ἀνθοδέσμη, οὔτε ἐλάχιστόν τι δῶρον μετὰ ἀπουσίαν τριῶν μηνῶν μακρὰν σου!

Καὶ ὁ κ. Α. συγκεχυμένος:

— Ἀληθῶς, τί ἀχάριστος ποῦ εἶμαι!

Α.Θ.Σ.

Τύποις Νομικῆς